Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

№ 144 (5094). | ЕРА, 2 декабрь 1971 шу. | Мах 2 кеп. | *Газет арадувл 1923 шера денз*

ЛЕНИНСКИ НОВКЪА

ДІадаха деноц партен паччахьалкхени вахаре, дерригача советски халкъа вахаре белгалдаьлар Советий Мохк толамца коммунизмага бодача новкъа дІахьалхашка балара, цун низ хадданза чІоагІбара, цун политически моральнии авторитет дунен тІа дІахо а лакхъяра Іалальмате боккха доархІам болча политически событещца.

22—23 ноябре хилар Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета аргІанара Пленум.

Пленумо керттерча даькъе могайир 1971—1975 шерашка СССР халкъа боахам дегІабоалабара Паччахьалкхен плана, 1972 шера СССР халкъа боахам дегІабоалабара Паччахьалкхен плана, 1972 шерарча СССР Паччахьалкхен бюджета проекташ. СССР Лакхехьарча Совета сесси хьожаргйолаш уж юкъеяхьа соцам а бир.

Пленумо ладийгІар «Парте XXIV съезд хинначул тІехьагІа КПСС ЦК дунен халкъашта юкъе баьча балхах КПСС Центральни Комитета Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева яьча докладага. ТІанийцача соцам тІа цхьа барт болаш мога а бу, бизза хьал а лоац съездо оттаяь арахьарча политика программа кхоачашъеш ЦК Политбюрос баь болх.

Центральни Комитета Пленума тІеххьа, 24—26 ноябре, хилар СССР Лакхехьарча Совета кхоалагІа сесси. Из хьежа а хьежар, цо чІоагІ а йир СССР Министрий Совета Председатела нов. А. Н. Косыгина доклад яь йола хьачуенна кердача пятилеткаи 1972 шера планеи проекташ. Сессе чІоагІйир 1972 шера бюджет а.

КПСС ЦК Пленуми СССР Лакхехьарча Совета сессни бизза цхьа барт болча хьале хинна хилар дуккхача наха юкъера ленински парте бух боаца лакха авторитет, партен халкъеи хадданза бола бувзам, цар хьашташи дагалаттараши цаІаш хилар. КПСС XXIV съездо оттадьраш шоаш кхо ца беш кхоачашде советски нах кийча хилар цІаькха а къаьгга хьахьоккхар дар. ЦК Пленумеи СССР Лакхехьарча Совета сессеи решенеш — из социалистически строй вахара сийлахь-боккха низ болаш хилара, дунен событей берригача наькъа вай паччахьалкхено еш йола влиянии лакхлуш хилара деш дола кхы цхьаькха а тешал дар.

СССР халкъа боахам дегІабоалабара нийслагІча пхе шера план — из дизза исторически лоархІаме документ да. КПСС XXIV-ча съездо къоастадаьд мохк дІахо а дегІабоалабара керттера лостамаш, партегеи халкъагеи дІаккхачийтай дегІаенача социалистически общества торонашеи дІадехарашеи маяххара йола Іилма ларда тІа оттаяь социально-экономически программа, чІоагІйир халкъа боахам пятилетке дегІабоалабара хьакъехьара Директиваш. КПСС ЦК Отчетни доклада тІа, съезда Резолюце тІеи Директиваш тІеи йоалаяьча предложенешка хьежжа оттаяьча кердача пхе шера плано хьахьокх коммунизмага бодача новкъа дІахьалхашка йодаш, технически база юллача, мехка экономически оборонни низ чІоагІбеча лоархІаме керда рубежаш.

Керда пхе шера план — из партеи халкъеи коллективни хьаькъало хьадаь хІама да. Из оттаеш боккха болх баьб. Из бир КПСС Центральни Комитето Советски правительстваси хьалхле а лелаеш. Цунна юкъе дакъалоацаш хилар СССР планови органаш, министерстваш, ведомстваш, союзни республикаш, профсоюзаш, Іилма учрежденеш. Хьежа а хьежар, лаьрхІа а лаьрхІар КПСС XXIV-ча съезда, республикашка хиннача партийни съездашка, краяшка, областашка, городашка, районашка хиннача партийни конференцешка, юххьанцарча парторганизацейи къахьегамхой коллективайи собранешка уттаяь предложенеш, хІаьта иштта болхлой, колхозхой, специалистий, Іилмахой предложенеш. План оттаеш юха а ший берригача низаца гучаяьлар вай общественни строя демократизм.

Пятилетка керттера декхар да социалистически производство дегІаахара, цун эффективность лакхъяра, Іилма-технически прогресса, къахьегама овсарле сихха лакхъяра ларда тІа халкъа вахара материльнии культурнии боарам лакхлулта Іалашдар.

«Къахьегамхой вахара хьал чІоагГІа лакхдар нийслагІча пятилетка керттера декхар а лерхІаш, — яьхад КПСС ЦК Отчетни доклада тІа нов. Л. И. Брежнева, — Центральни Комитето цу наькъаца къоастабе лерхІ хьатІадоагІача пхе шера вай бергбола болх меттел, йІаьххача ханарча перспективагІа мехка боахам дегІаахара юкъара ориентаци а. Из никъ оттабеш, парте из ду эггара хьалха наьха материальнии культурнии хьашташ дизза кхоачашдар духьа — из социализме общественни производства эггара керттера кхоачашде лерхІар да».

Дерригача советски халкъо могабаь из ленински парте никъ хаьдда гуш ба пхе шера плана заданешка. Цун керттера белгалонаш латт дІаяхача хана хинначул дуккхагІа советски сага вахара дерригаоагІонаш чулоацаш шерра социальни программа йолаш из хиларах; общественни производство хадданза шеръяра а мехка обороноспособность Іалашъяра а лард йола еза - йоккха промышленность дІахо а чІоагІа дегІайоалае лерхІаш хиларах: юрта боахам догІабоалабара йІаьххача хана парте оттаяь комплексни программа кхоачашъеш хиларах; общественни производствои цун эффективности лакхъяра темпай керттера средство лерхІаш Іилма - технически прогресс сихъелга, цаІ йола паччахьалкхен технически политика кхоачашъелга хьалхашка оттадеш хиларах.

Пхе шера план йийкъа я шерашта, министерствашта, ведомствашта, союзни республикашта. Пхе шера къаман доход хІама ца эшшаш 39 процент лакхъе еза. Промышленни продукци йоаккхилга 47 процент лакхлургда, колхозашкеи совхозашкеи юртбоахама продукци йоаккхилга (юртбоахама лаьттах 100 гектара тІара лерхІаш) — кхоалагІа дакъа гаргга. Бахача наьха цхьан сага сих лерхІаш реальни доходаш 30,8 процент лакхъе лерхІ. 40 процент совгІа лакхлургъя потреблене общественни фондаш. Советски экономика дегІаухилгеи халкъа вахара хьал лакхлулгеи хадданза лакхлуча линегІа долх.

Вай де дезараш геттара доккхий хиларах, вай экономически дегІаахара гигантски масштабех дувц хьадда йолча цифраша. 1975 шера халкъа боахамера ерригга керттера фондаш триллион сомал совгІа мах болаш хургья, ахчанца аьлча промышленни продукце шера бола боарам 550 миллиард сом гаргга хургба. Электроэнерги йоаккхилга цхьа триллион киловатт - сахьатал лакхлургда. 150 миллион тонн гаргга болат доаккхаргда, 500 миллион тонн гаргга мехкдаьтта доаккхаргда. 125 миллион тоннага кхоачаш цемент йоаккхаргья 11 миллиард квадратни метр совгІа тканеш дергда, хІаьта кога телата гІирс 830 миллион пара бергба. Пятилетка чакхйоалаш валовой лаьрхІа доаккха ялат 200 миллион тоннал тІехдаргда, 16 миллион тонн гаргга дулх, 100 миллионн тонн шура йоаккхаргья, 52 миллиард фуаш лохьадергда.

Кердача пхе шера плана социально-экономически декхараш кхоачашдара керттера доархІам болаш да промышленни производство дегІайоалаяр, вай индустре балха эффективность дакхъяр. ВІашн нийсдеча маьхашка диллача промышленни продукци 174 миллиард сома маьха арахецаргья; бархІагІча пятилетке тІаккхийттар 125 миллиард сома маьха мара ца хиннача. ДІахо чІоагІ а ергья, технически Іалаш а ергья доагора энергетически база, бедала доакъош, машиностроени, чІоагГІа лакхлургда халкъа эша товараш хьаделга.

Йоккхий ассигнованеш — 129 миллиард сом гаргга капитальни вложенеш — къоастаю паччахьалкхеной колхозашеи юрта боахам дегІабоалабара. Юртарча къахьегамхошка пхе шера кхоачаргья 1700 эзар трактор, дуккха хІанзара юртбоахама техника, 1970 шера 55,4 миллион тони хинначара 1975 шера 90 миллион тоннага кхоачаш дуккхагІа йоахаргья минеральни удобренеш. Болх бе доладолийтаргда 3,2 миллион гектар хий дехка лаьтта, 5 миллион гектар докъадаь лаьтта. 41 миллион гектар совгІа хий дилла даьгІенаш. Доккхий гІулакхаш де лерхІ хьайбай боахам дегІабоалабеш.

Капитальни гІишлош хьалъеш йоккха программа кхоачашъе лерхІ. Пятилеткера капитальни вложеней берригга боарам 501 миллиард сом хургдолаш къоастабаьб, е дІадахача пхе шера хинначул 42 процент гаргга дуккхагІа. Капитальни гІишлош хьалъяра керттерча лостамех цаІ хила деза лоацчача ханеи эггара кІезигагІа затраташ дІайолхаши продукци дуккхагІа арахеца йиш хулийтаргйолаш болх беш йолча предприятешта реконструкци яри технически эргаяккхари. Хьалъеш латта объекташ махулла сихагІа болх бе йолалийта, средстваш дІа-юха екъаш йохаелга дІадаккха деза. Капитальни гІишлош хьалъяра программа кхоачашъяро йиш хулийтаргья производительни низаш дІа-юха нийсделга тоаде, Іалама ресурсашца йІаьхий йола мехка малхбоалени къилбаседени районаш сихагІа дегІайоалае.

Пхе шера плана тІа лерхІ социальни дегІаахара доккхий декхараш кхоачашде, халкъа вахара материальнии культурнии хьал дикка лакхде. Вахара хьал лакхдара программас чулоац бахача наьха материальнии духовнии вахара дерригаоагІонаш. ДІахо а болхлойи гІулакхерча наьхен алапи, пенсеш, степендеш, хІаьта иштта потреблене общественни фондай чотах луш йола льготаш лакхъяра хиланза яргйоаца материальнии финансовни ресурсаш къоастаяьй. БІарчча хьанийцача 1975 шера бетта юккъера лаьрхІа болхлошта, инженерно - технически болхлошта, гІулакхерча наха доагІа алапи 150 сом хургда, хІаьта общественни фондай чотах луш йола льготаш а лаьрхІача бетта 200 сом. Нах чубаха цІенош дуккхагІа хьалде лерхІ — дерригаш а дІаяхача пятилетке 518 миллион квадратни метр даьча метта 580 миллион квадратни метр нах чубаха цІенош хьалдергда. ДуккхагІа хьадергда халкъа эша товараш, тоаергья цар дикал, шерлургья товарооборот, дІахо а дегІа а доагІаргда, эргадаьккха тоа а лургда бахача наха деш дола бытовой гІулакхаш.

КПСС XXIV-ча съезда Директивашка хьежжа къоастаяьй союзни республикай боахами культурен дегІаахара масштабаш. Цхьаккха а юкъера ца йоаккхаш ерригача республикашка лакхлургда промышленнии юртбоахамеи продукци йоаккхилга. Цунца кхы цІаькха а къаьгга гучадоал ленински къамий политика котъялар. «Советски халкъ дезача юбилейна — СССР хьахинна 50 шу дизара накъадода. Тахан дерригача дуненна гу дуккхача къамех латта вай паччахьалкхе цунна юкъе долхача дерригача къамийи халкъийи цхьоагІон, доттагІала, вежарашха вІаши гІулакхаш леладара образец йолга.

Кердача пятилетка органически составной дакъа да 1972 шерара халкъа боахама план. Пятилетка хьалхарча шера советски экономика дегІаяро, наьха политически къахьегамеи хьинар лакха хиларо хьахулийт хьатІадоагІача шера кхы а толаме болх бара эша дика лард. Къаман доход 6,2 процент лакхъе лерхІ, хІаьта тІаккхетачох 83 процент гаргга къахьегама овсарле лакхъяра чотах хилийта а лерхІ.

Белгалъяьккха план кхоачашъяро 1972 шера СССР Паччахьалкхен бюджет хиланза яргйоацача финансови ресурсашца Іалашъергья. ЗаконагІа чІоагІъяьй 173,8 миллиард сом доходаши 173,6 миллиард сом расходаши. СССР Паччахьалкхен бюджет — из машаре хІама кхоллаш къахьегара бюджет я. Цу тІа хьахьокх советски халкъа вахара хьал хадданза лакхдара, халкъа боахама дерригга доакъош дІахо а дегІадоаладара тІаерзаяь Коммунистически партеи Советски правительстваи ленински политика.

НийслагІа советски пятилетка Іалальмате боккха дунен халкъашта юкъера лоархІам болаш я. Керда общественни строй сийлахь-боккхий аьттонаш болаш хилара, марксистско - ленински идеяш бакъхилара, вай сий долча Коммунистически парте гІулакх эшадергдоацаш хилара дизза дола дерригдунеи исторически тешал да из. Пхе шера план кхоачашйича вай мехка производства боарам кхы а лакхлургба, кхы а чІоагІлургба паччахьалкхен экономически низ. 1975 шера СССР промышленнии юртбоахамеи продукце юкъара боарам США хІанз болча промышленнии юртбоахамеи производства боарамал тІех хургба. Советски Союзеи капиталистически мехкийи экономически яхье лоархІаме веха хургья цох.

Кердача пхе шера планагІа дІахо а арахьара экономически бувзамаш шерде лерхІ. Социализма мехкаша вІаши леладу гІулакхаш хадданза чІоагІлу. НийслагІча пятилетке СЭВ членаш хулача мехкашцара Советски Союза товарооборот 77 миллиард сомал тІех хургья, е хьалха дІадахача пхе шера хинначул цкъан ахаззеи лакхлургья. СЭВ XXV-ча сессе тІанийца социалистически экономически интеграце комплексни программа кхоачашъяра материальни лард йоллаш я. Нийсхоии вІаши пайдане хиларей лардаш тІа кхыча мехкашцара Советски Союза экономически отношенеш шеръяра эша хиланза яргйоаца ресурсаш лаьрхІай.

Пятилетка хала а чоалхане а декхараш кхоачашдаро дІадехаргда доккхий гІулакхаш делга, халкъа ерригга творчески торонаш оарцагІйоахилга, партийни боахамеи кулгал дара стиль, методаш тоаелга. Пхе шера план толамца кхоачашъелга керттерча даькъе къоастадеш да общественни производства эффективность лакхъярца, Іилманеи техниканеи карагІдьнинараш шерра юкъедоаладара ларда тІа къахьегама овсарле хадданза лакхъярца. Цунна новкъостал деш хургда боахама доал делга эргадаьккха тоадар, эггара пайданегІа йола планаши заданеши тІаэцара, технически прогресс бахьан, продукце дикал духьа хьинаре къовсам лоаттабара предприятейи боахама организацейи коллективаш хьалхьоаеш дола экономически хьалаш хьадар.

КПСС ЦК Пленуме даьча къамаьла тІа нов. Л. И. Брежнева белгалдаьккхар дерригача советски халкъо КПСС XXIV-ча съезда решенеш шоай дулхах цІех дола гІулакх санна тІанийца хилар, турпалча къахьегамца царна жоп далар. Вай экономика толамца дІахьалхашка йода. Кердача пятилетке из дІахо а планагІа комплексни дегІайоалае лерхІ пятилетка халкъа боахама дерригача доакъошка.

Эггара боккхагІа лоархІам болаш да халкъа боахама доал делга эргадаьккха тоадар. Коммунистически партеи Советски правительстваси боккха мах бу боахама кулгалхой кадрай, царех тешаши чІоагГІа лоархІаши гІулакх леладу царца. Цхьабакъда бенна тешам массаза а доагІар хьадехарца бувзаш хила беза. Хьадда чІоагІъе йоагІа паччахьалкхени къахьегамеи дисциплина, тІаэцаш йола решенеш экономически технически лард йолаш хилара, материальни средстваехи къахьегама ресурсаехи нийса пайда эцара, паччахьалкхен заданеш кхоачашъяра бола кулгалхой персональни бехктокхам лакхбе беза. Кердача декхараша дІадех боахама балха партийни хьалхле лелаелга лакхдар, белгалъяьха планаш кхоачашъяра лоаттабу партийни тІахьожам чІоагІбар.

Пленуме белгалдаьккхар халкъа боахама доакъошта хьалхле лелаеча моттиге цхьайолча министерствай кхоачамбоацараш хилар. Къаьстта ла йиш йоацаш да Іилманеи техниканеи карагІдаьннараш производствана юкъедоаладелга ледара лелаш хилар, предприятеш кхы технически кийчъяра а къахьегама овсарле лакхъяра а хьадда йола планаш ца хилар, производственни мошностех бизза пайда ца эцар, керда объекташ хьалъяреи болх бе йолаялийтареи йола ханаш йохаяр. Цу йоагІаш еча критиках министерствайи ведомствайи кулгалхоша эггара цІенхаштагІа йола выводаш е еза.

КПСС Центральни Комитето могаяьи СССР Лакхехьарча Совето чІоагІъяьи йола мехка халкъа боахам дегІабоалабара пхе шера план закон а хинна дІаэттай. ХІанз керттера дар латт из практически гІулакхашца кхоачашъярах. План кхоачашъеча лоархІаме этап я хьадда йола заданеш предприятешка, колхозашка, совхозашка, ерригача къахьегама коллективашка дІаккхачийтар. Белгалъяьха рубежаш яхар тийша хургда организаторски экономически балха боарамах, хІара даькъ тІа, хІара предприяте чурча резервехи торонехи бизза пайда эцарах.

Парте Центральни Комитето белгалдоаккх нийслагІа пхе шера план толамца кхоачашъяр ерригача парте, дерригача советски халкъа гІулакх хилар. Из кхоачашъяро Іалашдергда дІахо а вай социалистически Даьхен экономически оборонни низ, цун дунен халкъашта юкъера позицеш чІоагІъелга, социализма вежарашха долча мехкашцара доттагІали вІаши леладу гІулакхаши дегІадоагІилга, СССР-е коммунизма материально - технически база хьалъяр сихделга.

Экономика лакхъяра боккха низ, къахьегамца кхетаме, коммунистически гІулакх доагІаш хилар хаьдда хьахьокхилга, миллионаш болча къахьегамхой творчески хьинар къаьгга гучадаккхар да КПСС XXIV-ча съезда исторически решенеша хьалхьоаяь дерригача халкъа социалистически яхь. Ерригача партийни организацей декхар да дуккхача наьха къахьегама хьинари творчески инициативеи дегІайоалаяра, экономически культурнии вахара ерригача участкашка планови заданеш толамца кхоачашъяра тІаберзабаь политически организаторски болх эргабаьккха тоабар.

Советски халкъо цхьа барт а болаш могаю КПСС Центральни Комитетеи СССР Лакхехьарча Совета сессеи решенеш, вай партеи паччахьалкхени чура а арахьара а политика. Цу решенеша социалистически Даьхен сий даккхар духьа кхы а дика гІулакхаш де дог урауттаду советски наьха. Партеи халкъеи цхьоагІо, ленински идеяшта тешаме хилар — из ба вай низ духхьувла хьаст, машареи прогрессаи гІулакх, коммунизма гІулакх котдаккхара тІехь лоаттабеча къовсаме дІахо а коталонаш йоахаргхилара тешам.

(Укх шера 28 ноябре арадаьннача «Правда» передовая).

СОВЕТСКИ СОЮЗЕИ БОЛГАРЕ ХАЛКЪА РЕСПУБЛИКАИ ПАРТИЙНИИ ПАЧЧАХЬАЛКХЕНИ ДЕЯТЕЛАШ ДОТТАГІАЛА ТІЕХЬ ВІАШАГІКХЕТАР

КПСС Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето хьийха 30 ноябре доттагІа визитагІа Москве кхаьчар БКП ЦК Хьалхара секретарь, НРБ Паччахьалкхен Совета Председатель Т. Живкови БКП ЦК Политбюро член, НРБ Министрий Совета Председатель С. Тодорови.

НРБ-и СССР-еи паччахьалкхений байракхаш эхкача аэродроме болгарски новкъосташта накъабаха хилар КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев, КПСС ЦК Политбюро член, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный, КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин, КПСС ЦК секретарь К. Ф. Катушев, КПСС ЦК член, КПСС ЦК отдела заведующи К. В. Русаков, КПСС ЦК член, СССР кхыча мехкашцарча гІулакхий министра заместитель В. В. Кузнецов. Накъабахараштa юкъе вар СССР-ера НРБ посол С. Гюров.

* * *

1971 шера 30 ноябре доттагІала тІехь вІашагІкхийттар Советски Союзеи Болгаре Халкъа Республикаи партийни а паччахьалкхен а деятелаш, цига дакъа лоацаш хилар:

советски оагІонгахьара —КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев, КПСС ЦК Политбюро член, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный, КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин;

болгарски оагІонгахьара — БКП ЦК Хьалхара секретарь, НРБ Паччахьалкхен Председатель Т. Живкови БКП ЦК Политбюро член, НРБ Министрий Совета Председатель С. Тодорови.

ВІашагІкхийттача дакъалоацаш хиннараша вІаши хайтар КПСС XXIV-ча съездеи БКП Х-ча съездеи решенеш мишта кхоачашъеш я. Раьза хинна белгалдаьккхар Советски Союзаи Болгаре Халкъа Республиканеи юкъера масса оагІорахьара вІаши леладу гІулакхаш дІахо а толамца дегІадоагІаш хилар. ТІа-тІа доккхагІа а беркатегІа а хул советски болгарски халкъашта юкъера партийнии паччахьалкхени линешка гІоллара бувзамаш, чІоагІлу вошали доттагІали.

ОагІонаша къаьстта теркам тІабахийтар Советски Союзаи Болгарении юкъера экономически Іилма-технически бувзамаш кхы а кІоаргдара. Царна йола беркате лард я СЭВ членаш долча мехкий социалистически экономически интеграце Комплексни программа, шинна а мехка юкъе халкъа боахама планашта координаци яр, СССР-аи НРБ-анеи юкъера экономически соглашенеш.

Советски болгарски кулгалхоша соцадир экономически даькъе вІаши леладу гІулакхаш эргадаьха тоадеш, къахьегам социалистически бекъара ларда тІа производствана кооперированиии специализации еш шинна а паччахьалкхен экономика айхха гаргаозара гІодергдола чІоагГІа вІаши пайдане бувзамаш хьахилийтара болх дІахо белга шоай плановни боахамеи органашта тІадилла. Из деш цхьа барт а болаш аьлар советско - болгарски вІаши леладу гІулакхаш кІоаргдари эргадаьха тоадари шинна а мехка къахьегамхой вахара хьал тоадара, мехкаш экономически дегІаахара боккха лоархІам болаш а хургдар, дерригача социалистически содружества хьашташта накъа а даргдар.

ВІашагІкхийттача юкъе дакъалоацаш хиннараша иштта дийцар дунен халкъашта юкъера актуальни дешаш а. Цар белгалдаьккхар КПСС XXIV-ча съездо оттаяьи вежарашха йолча коммунистически а болхлой а партеша хьаллаьцаи йола арахьарча политика программа кхоачашъяро социализма, антиимпериалистически низий дунен халкъашта юкъера позицеш чІоагІъяра новкъостал деш хилар, машараи халкъий хкерамзленнеи болча пайдана дунен халкъашта юкъера хьал хувцара цІенхаштта воздействи еш хилар.

ОагІонаша раьза хинна бийцар европейски кхерамзлен проблема къоастаяра новкъа баькка пайдане гІа, Европе машар чІоагІбара дІахо а гІулакхаш де дагадолаш а дийцар. Цар белгалдаьккхар кхерамзлени вІаши гІулакхаш леладареи дешай хьакъехьа Европа юкъара совещани яра дикагІа кийчо еш хилар. ВІашагІкхийттача оагІонаша дІаккхайкадир Индокитаереи Гаргарча Малхбоалереи империалистически агрессе кхераме кхуврчаш дІадахара, хІаьта иштта Индостанера конфликт машаре къоастаяра а хьинаре новкъостал де шоаш кийча хилар.

ВІашагІкхийттача юкъе дакъалоацаш хиннараша чІоагГІа чІоагІо йир социалистически паччахьалкхений цхьоагІо, мамогта чІоагІъе. царна юкъера доттагІали вІаши леладу гІулакхаши дегІадоаладе, демократеней социализманеи тІехьа лоаттабеча къовсаме дунен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойи болама, дерригача антиимпериалистически низий мугІараш кхотаде гІорта.

Советски болгарски партийни а паччахьалкхен а деятелаш вІашагІкхетаро хьахьекхар дувцар дерригача дешай хьакъехьа дизза вІаши кхетадеш хилар, вежарашха доттагІал долаши дог цІенеи хилара уйланца, чакх а даьлар вІашагІкхетар.

ВІашагІкхийттача юкъе дакъалоацаш хилар КПСС ЦК секретарь К. Ф. Катушев, КПСС ЦК член, КПСС ЦК отдела заведующи К. В. Русаков.

* * *

Цу дийнахье а новкъостий Т. Живкови С. Тодорови цІабахар. Аэродроме болгарски кулгалхой накъабоахаш хилар новкъостий Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин, К. Ф. Катушев, КПСС ЦК отдела заведующи К. В. Русаков, СССР кхыча мехкашцарча гІулакхий министра заместитель В. В. Кузнецов.

Накъабоахаш хиннараштa юкъе вар СССР-ера НРБ посол С. Гюров.

СССР ГЕРБ ТІАЙОЛА ВЫМПЕЛ — МАРС ЯХАЧА ПЛАНЕТА ТІА

Марса искусственни спутника орбита тІа я «Марс-2» яха советски автоматически станци

ТАСС ХОАМ

1971 ш. 19 мае планеташта юкъерча траекторе тІа яьккха «Марс-2» яха советски автоматически станци, 470 миллион километр гаргга никъ а баь, 27 ноябре Марса искусственни спутника орбита тІа яьннай.

Марс яхача планетага хьош бола космически никъ 192 дийнахь баьб автоматически станце. Лаьттан тІара Марса тІа хьоча наькъагІа станце тІа оттаяьча, Іилман аппаратура новкъосталца планеташта юкъера космически аре техкай. Хьоча наькъа программага хьежжа 17 июне, 20-чеи 27-чеи ноябре йодача наькъа траекторена коррекцеш яьй. Эггара тІехьара коррекци лаьттан тІарча средствах пайда эцаш станце тІарча автоматика новкъосталца яьй. Цу ханна станце автономни астронавигаце система Іалашдаьд цунна лостам лулга, белгалъяьй Марсаца нийсйича станци йола оагІув. Хьакхаьча даннеш автоматически дІачуеннай коррекци еш йола импульса йоккхали лостами лаьрхІача а дІахо коррекци яра эшшаш йола командаш еннача а бортовой электронно - вычислительни машена чу.

Маневр яь яннaчул тІехьагІа, Марса тІехен тІара хьалйистача 1250 километр гаьнача гІолла йодача траекторе тІа яьннай станци.

Автоматически станци планета тІакхоачача хана цуннара дІакъоастаяьй Советски Союза герб тІайола вымпел Марса тІехен тІа кхоачаяь йола капсула.

Наькъа программага хьежжа, 23 сахьати 19 минoти яьлча тормоз техай станцена, цул тІехьагІа, лаьгІ а енна. Марса искусственни спутника орбита тІа яьннай из.

28 ноябре траекторин бустамаш даьхача хьахиннагашка хьежача, орбита параметраш укх тайпара я:

— планетана эггара дуккхагІа гаьна яьннача хана апоцентре 25000 километр;

— планетана эггара кІезигагІа гаьна яьннача хана перицентре 1380 километр;

— орбита Марса экваторгахьа ластар 48 градуси 54 минoти;

— гобоаккха ха 18 сахьати 00 минoти.

Телеметрически информаце даннегІа, «Марс-2» яхача автоматически станце системашеи агрегаташеи болх боаррамагІа бу.

ДІахо никъ беш я «Марс-3» яха станци. 29 ноябре московски ханах 21 сахьат даьнначa хана Лаьттанна 138,3 миллион километр гаьна яьнна хиннай станци, 472 миллион километр гаргга никъ а баь.

«Марс-2», «Марс-3» яхача станцей балхах йола дІахора сведенеш Лаьттан тІа Іочутергья радиобувзама аргІанарча сеансашка Советски Союза территоре тІара духхьал хьежача радиоца бІаргагуча зоне уж йолча хана.

Гаьнарча космически бувзама центр «Марс-2», «Марс-3» яхача станцей наькъа дІахо лостам телаш я. Іочуухача информацена обработка ю координационно-вычислительни центро.

●

Грозненски вагонни депо болхлоша чІоагІа сий ду газосварщика Усик Владимир Петровича. Цун бахьан да новкъостащца безамеи Іимерзеи из хилар, хьинаре къа а хьегаш цо дика толамаш дахар. Ше цига болх беча 17 шера ший специальностах дукха болхлой хьалкхебаьб цо. ХІанз уж балха тІа хьалха латташ а ба. Царех доккхал ду цо. Иштта дуккхача шерашка цо хьинаре къахьегарах депо болхлошта юкъе хьалхарчарца цунна еннай коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цІи. ХІанзлехьа шера план кхоачашъяьй цо.

СУРТА ТІА: газосварщик В. Усик.

И. ПЛИЕВА сурт.

●

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА СОЮЗА СОВЕТЕ ХОРЖАМАШ ДАРА ЙОЛЧА ГУДЕРМЕССКИ ОКРУЖНОЙ ХОРЖАМИЙ КОМИССЕ

СССР Лакхехьарча Совета Союза Советe депутаталла Саламов Асхьаба ГІазмахьма кандидат хьожаварах Окружной хоржамий комиссега хьачуденнача протоколагеи № 416 йолча Гудермесски хоржамий округе гІолла Союза Совета депутаталла кандидаталла чила ше раьза хиларах заявленегеи хьежа а хьежа «СССР Лакхехьарча Советe хоржамаш дарах йолча Положене», 63-ча статьяга хьежжа, Окружной хоржамий комиссе регистраци йир № 416 йолча Гудермесски хоржамий округе гІолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Советe депутаталла кандидата 1936 шера ваьча, дІа-хьа кхувлача № 557 йолча колонна плотника, КПСС члена, Шаьла вахаш волча, «Чечингсельстрой» треста № 557 йолча дІа-хьа кхувлача механизированни колонна болхлой, инженерно - технически болхлой, гІулакхерча нахаг хар жа оттаваьча Саламов Асхьаба ГІазмахьмийна.

СССР Лакхехьарча Совета Союза Советe хоржамаш дара йола № 416 йолча Гудермесски округа Окружной хоржамий комисси.

«СССР ФЕГАРЧА ФЛОТА ДИ» ДЕЗДЕ ОТТАДАРАХ ДОЛА СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

У К А З

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

«СССР фегарча флота ди» хІара шера августа кхоалагІа кІирандийнахь дезде оттадолда».

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель

Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь

М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1971 шера, 30 ноябрь.

Сунженски района «Победа» цIерагIча колхозе дика лел юртбоахама техникана ремонт яра болх. Къаьстта дика лел из № 2 йолча тракторно - кхашкарча бригаде. Укхаза массехк комбайн, сеялка ремонт яь дIаоттаяь. Цига хьинаре дакъа лоацаш хиннав колхоза дикагIа вола сварщик Лазарев Михаил.

СУРТА ТIА: М. Лазарев юххера нух тоадеш воал.

С. ХАКИЕВА сурт.

ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Боккха толам баьккхаб Грозненски бурувтохара балхий управлене бригадир Василий Григорьевич Петров керте латтача коллективо. Из бурув тохаш я Эльдарово майдерча, 5 километр кIоарга йолча № 83 скважинана.

Октябрьски революце орден лелача «Старогрознефть» НГДУ коллектива инициатива хьал а лаьца халача геологически хьалашка теха бурув 3245 метр а йолаш, 10 процент тIехкхоачашъяьй цо шера план.

Хьинаре къахьегарца белгалбаьннаб бурувдеттараш Мирзабеков, Маглаев, Тарасов, слесараш Эльбуздукаев, монтер Кречетов, лаборантка - коллектор Сидельникова.

⊙

«Старогрознефть» НГДУ кхоалагIча районни инженерно - технологически служба коллективо 8206 тонн мехкдаьттеи 10 миллион совгIа кубически метр гази яьккхай укх шера планал совгIа.

Даьха толамаш чIоагI а деш «Социалистически яхь вIаштIехьйоаккхилга дIахо тоадарах» бола КПСС ЦК соцам хьал а лаьца ханал дукхха хьалха кхоачашъяьй шера план, яхаш дувц РИТС-а начальника Гапур Вагапович Шамилева. Соахк ханаца нийсбича «Iаьржа дошува» даккхара боарам 8 процент лакхбеннаб. Толаме къахьегаш я укхаза мастераш Брежнев, Спирина, Шевелев, Саватаев керте латта бригадаш.

Яхье хьокхам телаш къахьег Грозненски городской совета депутата Лимонькос, и. н. Красножирова, Зикунова, Багаева, иштта кхыболча коммунистически къахьегама ударникаша.

⊙

Хьинар кхо ца деш къахьегаш я укх шера Октябрьски управлене нов. Серебрякова бригада. ХIанз из 4,5 километр кIоарга йолча № 46 йолча скважинана бурув тохаш я.

Шоай толамаш чIоагI а деш халача геологически хьалашка теха бурув 2069 метр да. 23 ноябре кхоачашъяьй цар 11 бетта план. Шера план кхоачашъяра тIехьа кхы тоха - дезаш диса бурув хIанз 11 метр мара дац. Укх деношка кхоачашъергья цар шера план а.

⊙

8000 тонн мехкдаьттеи 19 миллион кубически метр гази планал совгIа яьккхай Горагорскерча мехкдаьттахоша.

Цу толаме доккха дакъа да шоллагIча районни инженерно-технологически служба коллектива.

Яхье даьха толамаш лаагIа долийташ цар даьккхад 7000 тонн «Iаьржа дошув», 18 миллион кубически метр «сийна доагор».

23 ноябре, кIира хьалха, кхоачашъяй цар газ яккхара 11 бетта план. Къахьегама овсарле 5 процент лакхъеннай шу доладелча денз. Болх бе йолаялийтай шинъ керда лакха дебит йола мелови скважина. Белгалъяха еза мастераш М. А. Жуковский, С. А. Бычков керте латта хьалхалатта бригадаш. Иштта болх дика барца белгалбаьннаб укхаза оператораш У. Умаргириев, А. Ивакин, Н. Заикин, кхыбола коммунистически къахьегама ударникаш.

М. ЛЕВИН.

МЕХКДАЬТТА КIЕЖ ТЕХАЙ

Грозненски бурув тохара балхий управлене Эльдарово яхача мехкдаьтта доалдача моттиге № 79 йолча скважине лакхерча тIоанашкара 4100 метр кIоаргачара низ бола кIеж техай укх деношка. 15 километр йолча штуцере кIолла дийнахьи буса 260 тонн аIаьржа дошува лу скважина. Цу скважинана бурув тохаш хиннай Черников Григорий Денисовича бригада.

Укх шера Грозненски бурув тохара балхий управлене нийлагIча скважино мехкдаьтта кIеж тох.

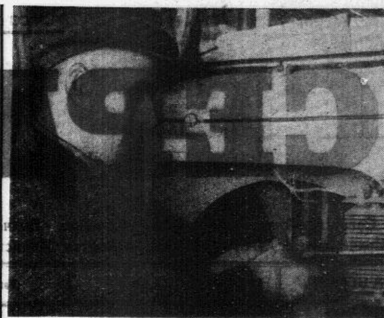
Д. ГАБАЕВ.

ЯНВАРЬ БЕТТА ЧОТАХ

ИйслагIча пятилетка хьалхарча шера задани ханал хьалха кхоачашъяра яхье а баьнна «Правыкаппе» яхача поста, промывочно-пропарочни станце болхлошъа дика толамаш деьхад — 18 ноябре мехкдаьтта продукташ чуйоттара цистернаш кийчъяра шера план кхоачашъяьй. ХIанз 1972 шера январь бетта чотах къахьегаш я на коллектив.

1971 шу чаккхдалалехьа планал совгIа эзараш цистернаш мехкдаьтта продукташ дIа-юха яхьара кийчъергья цу коллективо. Толаме къахьегарца белгалбаьнна цига цистернаш юла Рамазанов, Ясаков, Нушаев, Жукаев, Намбоев, бригадаш н. н. Ткачев, Саипов, мастер Колков, кхыбараш.

Г. АНОХОВ.

ДикагIчарех цаI

Грозненски № 2 йолча пассажирски автотранспортни предприяте коллективо нагахьа сагвац автобуса водитель Богатырев Махьмада Салмий ца вовзаш. Итт шу совгIа ха я цо цига балха моттиг ца хувцаш къахьега. Цу шерашка цхьаккха хьовзам хилийтабац цо балха тIа шийн бехкагIа. Шийн новкъосташта хьокхам а телаш, хIара сменагIа нормаш 110—115 процент кхоачашъю Салмана. Дуккхача шерашка ништа хьинаре къахьегарах автобоахама болхлошта юкъе хьалхарчарца коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи елар цунна. Цу цIера оний лакха лоаттадеш хьавоагIа из. Укх шера план ханал хьалха кхоачашъяра къахьегама вахте латтачарна юкъе а хьалхара моттиг лелаеш ва нов. Богатырев. Цхьайтта бетта план дикка тIехкхоачашъяьй цо. Заданел совгIа автобоахама кассе дIаденнад Салмана массехк бIаь сом.

Дуккхча шерашка иштта хьинаре къахьегар бахьан долаш цунна дукха тийнай Сийлен грамоташ, къахьегама книжка тIа дIа а яздеш баркалаш яьхад, «Авари йоацаш болх бу» яха цхьоалагIча степена значок еннай. ХIаьта соахк цунна елар «За доблестный труд» яха Ленински Юбилейни медаль. Цу совгIаташа дIадехар дукхагIа хилар кхета а деш кхы тIа а шийн хьинар айдаь къахьегаш ва водитель Махьмада Салмий.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

СУРТА ТIА: шийн автобусага хьожаш, из рейсагIа ихийта кийчъеш ва водитель С. Богатырев.

И. ПЛИЕВА сурт

ДЕХКЕВАЬННАВАЦ ХЬАМЗАТ

Агронома болх бригадира балхаца хувца раьза вола саг дукха нийслургвац. Керттера агроном боахаме шоллагIа вола кулгалхо ва, хIаьта керттера агроном яха цIи а йоккха я. Дукха уйлаш йора Хьамзата. Бригада тIехьаюсаш йолга хов а вар из.

Гудермеса района «Октябра 40 шу» колхозе эггара тIехьаюса бригада яр № 4 йола тракторно-арепашка балхаш дерий бригада. Хьамзата цIаккха дага а дацар цига ше гIоргва аьнна. Колхоза председатела а; правлене членаша а цу хьакъехьа шийга къамаьл доладича цкъарчоа цец а ваьлар из. КIеззига уйла а яь цо денна жоп дар:

— ХалагIа йолчча метте оттар да са декхар.

Хозача деша аьнналапар из. Иштта керте этта къона коммунист Алакаев Хьамзат тIехьаюсача бригадана.

Ялх шу дIалаьнна цу ... хана денз. ХIанз нагтахь мара дага а доахац уж деноц Хьамзата. Сиха тоаяла йолаелар бригада члений дисциплина, цунга хьежжа болх а меттабера. Хьалхарча ... шера денз хьувкъам а лакхбала баьлар.

Бакъва хIана бригадир колхозхой хьинар айдарца а, дар балхапара безам совбаккалца ... а болх дIаболабарах шоай бригада толам лакхбелар яхача хана.

ХIанз колхозе меттел ерригача районе а из бригада хьалхле лелаеш я аьлча ... харц ... хургдац.

Массехк шифра йоалаергья вайна бригада толамаш довзара. Бригадерча 400 гектар, долча кхай тIа дIалийна хиннача гурахь дувча кIин хIара гектара тIара из чуйнар 35,2 центнер, хIаьта плацагIа 9 центнер хила дезача хIара гектара тIара даьннараш 16 центнер да. Шекара свеклай кхай хIара гектаро делар 330 центнер совгIа мерза овлаш. Дуга чуйпа даьлча яьча итогаша хьахьекхар хIара гектара тIара из мIехала ялат 44,5 центнер даьнналга. Кховзткъе цаI гектара тIа дар из.

Миштта Iелургва тIаккха дог гIоз ца доалаш?

Цу тайппара толамаш даха бригада коллектива вIаштIехьдаьннад хIара болхлочоа шийн декхараш довзарца, агротехника нийса лелаярца, удобренеех биэза пайда эцарца, лаьттан культура лакха хилийтара йоакхо ярца. Цу дерригнешка механизаторашш кхашка балхаш дерашн баьхар ва агронома говзал йола цар бригадир Алакаев Хьамзат. Дика дова Хьамзата шийн бригадера кхаш, хов цунна мичахьа малагIа культура дIайийча дикагIа хьувкъаргья.

Масала. укх шера № 6 йолча кхай тIа дIалийна хиннача. Минкаилов Ансара тIачIоагIлаьча гурахь дийнача ялато 45,3 центнер хьувкъам белар. Иштта 41,6 центнер кIа даьлар хIара гектара тIара № 9 йолча кхай тIара а.

Цу гIулакха уйла а еш, хьувкъам лакхбара наькъаш лехаш къахьег бригадира. Юххьанна хIара болхлочун наIарга а увтташ нах гулбе безаш хинна ха тIехьашка йисай. ХIанз цун бригаде балха вахa раьза ва моллагIа колхозхо. Из да нах бригадирах тешар, материальни хьал лакха хилар. Ехьметтел ха яха къоаной а новкъостала ух бригаде болх сихбелча. Шера моллагIча хана болх боаташ висан бригадир. Гуйран балхаш дика чакхдаьнналале а из хадлаш кхай тIа го йиш я Алагаев Хьамзат. ХьатIалоагIача ийслагIча пятилетка шоллагIча шера хьувкъама уйла еш ва из. Керттерча агронома болх бригадира балхана хийца ше декке ца валарах каст - каста дувц коммуниста. Укх бригаде корадаьд цунна эшшача тайпара гIулакх. Боккъонца вола ялаташ кхедер хинна дIаэттав из. Цунна дола тешал да цун наькха тIа къега Октябрьски революце орден, Юбилейни медаль, «Социалистически яхье котваьннар» яха значок, дукха сийлен грамоташ, яьха баркалаш, тийнна маьхера совгIаташ.

И. ДЖАМАЛОВ.

ХАНАЛ ХЬАЛХА

ИйслагIча пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра яхье яьнна хьайоагIача «Кавэлектромонтаж» треста Грозненски монтажни управлене коллективо (начальник нов. Мерзляков) боккха толам баьккхаб. Ханал цхьа бутти бархI дий хьалха кхоачашъяьй цо шера план.

М. ПЛЮЩ.

ТIАДОАГIАЧА ШЕРА ЧОТАХ

Социалистически яхь шерра яьржай Грозненски горпромторга коллективе. Яхье хьалха латт ноябрь бетта 24 ди тIаккхоачаш шера планаш кхоачашъяь н. и Мартазановен Халмурзиевен кулгалдеча №№ 4, 12 йолча тикай коллективаш.

Дика къахьегаш я №№ 7, 32 йолча тикай коллективаш а. Цара а хIанзлехьа кхоачашъяьй бахача нахага товараш дохкара 11 бетта план.

М. БОТОВ.

ГРАФИКАЛ ТIЕХ

Дукха ха йоаццаш капитальни ремонт е соцаяьяр Анисимова цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача завода цхьоалагIча цеха № 43-3 йола установка. ВорхIлагIча цеха слесарий бригада хилар цу установкана ремонт еш. ГрафикагIа йоагIача ханал цхьа ди хьалхагIа ремонтин балхаш даьяьлар бригада. ХIанз тIехдика болх беш я установка.

А. ЛУНИЧКИНА.

ДЕПУТАТА ДИ

Укх деношка Грозненски района Первомайски станице «Депутата ди» хилар. Цига дакъа лоацаш бар райисполкома, юртий Советий исполкомий депутаташ. Моттигерча Советий боккъонехи декхарехи доклад йир Грозненски райисполкома председатела Т. М. Эсенбаевас. Цул тIехьагIа дунен юкъерча хьалах лекци йийшер КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пропаганди агитацеи отдела инструктора нов. Хорошилова. Лекци йистеъьлча секцеш хилар болх беш. Цига массазарча комиссей балхага хьежар.

А. СУСЛЯКОВА, Грозненски райисполкома бехктокхаме секретарь.

23 ноябре 35 шу дизад кемаш хьадечев тоадечев Московсни завода.

ПланагIа реконструкци яр, керда техникеи технологии юкъейоалаяр баьхьан долаш цхьан хана йоккха йоацаш, эсала кийчъяь хинна производство хIанзара чIоагIа механизированни предприяти а хинна дIаэттай. ХIанз столицерча кемаш дерий продукци — «Москва» яха комфортабельни пассажирски теплоходаши «Заря» яха глиссирующи теплоходаши — мехкарча дукхача «бIасийнача наькъашка» бIаргаго йиш я. Завода коллективо толаме кхоачашъяьй итт бетта программа. Шера план 23 декабре кхоачашъе лаьрхIад.

СУРТА ТIА: «Заря» яха глиссирующи теплоходаш хьадеча поточно - позиционни технологически лине тIа.

В. ЗУФАРОВА сурт. ТАСС фотохроника.

«СЕРДАЛО»

2-гIа оагIув. 2 декабрь, 1971 шу.

КПСС—КОММУНИЗМ ХЬАЛЪЕРИЙ ДЕНАЛЕ ОТРЯД

2. IИЛМАН ЛАРДА ТIА ОТТАЯЬЧА ПОЛИТИКАХ ЛАТТ ПАРТЕ НИЗ

Академик Петр ФЕДОСЕЕВ

Дукхкхача шерий опыто хьахьокхачох, парте толаме чакхдоахача гIулакххашкара керттердар — общество дегIаахара генеральни перспектива вIаштIехьяккхар, нийса политически никъ кийчбар, из чакхбаккхара къахьегамхой вIаштIехьбахар. Парте шийн политика кийчъю обществении вахара явленеши тенденцеши теоретически вIашагIтоха, общественни процессаш дегIаахар хьалххагIе а бIаргаго, гIалаташ ца дайтен субъективистски решенеш тIа ца ийяйтен торо луш долча марксистско - ленински Iилман къулбах пайда а эцаш.

Массе а этапе ленински васкеташ дизза кхоачашдеш хьаенай КПСС. ХIанз политиках кхеташ боацачар дика кхетаду, мехка индустриализаци яра, юрта боахама коллективизаци яра, культурни революци яра политика хургдар мел шаьра бIаргагуш а Iилман ларда тIа бакъъяь а хиннай. Духхьал цу политика йиш хилийтар СССР-ага лоацача исторически ханашка хьалха латта индустриальни держава а хиина дIаоттa, хIаьта социально - экономически, политически, духовни вахаре, Iилман техникан дуккхача доакъошка дегIадаьхка капиталистически мехкаш тIехьадита. Из политика бахьан долаш мегар Советски Союза фашистски агрессораш бохабе а социализмана духьалара къовсам цхьанна а минота социйташ йоацача дунен империализмана духьала лоаттаяла а.

КПСС-о доаха толамаш доккхача даькъе вIаштIехьдоал классови политика цо нийсса чакхйоахандаь, чIоагIбеца, шерашка техка къовсамеи коталонийи марксистско - ленински никъ цо лелабендаь.

Парте, ше адамий политически кулгалхо хиларах тарра, чакхдоаха гIулакхаш массе тайпара да хIанзарча хьалашка а. КПСС Программа тIа вIаштIехьдаьха коммунизм хьалъяра керттера лостамаш цун материально - технически база хьаяр, коммунистически общественни отношенеш вIаштIехьъяхар, керда тайпа саг хьалкхевар — массе оагIорахьара дегIа а доаладаьд, къоастам болашагIа нийс а даьд парте XXIII съезда, цул тIехьагIарча КПСС ЦК Пленумий соцамашка, XXIV съезда материалашкеи решенешкеи. Цунца Iалашду — тайп-тайпара этапаш дикалга диллача шоай тайпара хилари къестаеш йола проблемаш чоалхане хилари теркал а деш парте ленински генеральни никъ леррагIеи юххьанца денз чакхбаллалца цхьа бувзам болаши чакхбоахилга.

Коммунизм котъяккхар духьа лоаттабеча къовсама керттера плацдарм цун материально - технически база хьаелга хилар теркал а деш, парте къаьстта йоакхо ю экономически политика чакхъяхара.

VIII пхе шера план лоархIамегIарча экономически социальни хьокхамашта толаме кхоачашъяьй. Промышленни производства боарам 1,5-зза лакхбеннаб, КПСС XXIII съезда Директиваша лаьрххIача тайпара. Халкъа боахамга дIаяхийта капиталовлаженеш 352 миллиард сом хилар планагIа лаьрхIача 310 миллиард сома меттел. Лакхача темпасгIа дегIаихай машиностроени, приборостроени, толаме чакхъяьхай производства автоматизации комплексни механизации, юкъекхиьхай телемеханика, электроника, дегIаихай Iилма-технически прогресса темпаш. ДIаяхача 1966 — 1970 шерий пятилетке хIара шера юкъера лаьрхIача юрта боахама продукци яккхара боарам 21 процент айбеннаб. Парте политиках хьахинне лоархIамегIардар да иштта къаман доход алсамъювлара темпаш сихъяр а. Из 41 процент лакхъеннай дIаяхача пятилетке лакхъеннача 32 процентаца нийсйича.

Кхоачашъяьй социальни мероприятей шерра программа: бахача наьха хIара сага сих лоархIаш тIайоагIа реальни доходаш 33 процент лакхъеннай, болхлойи гIулакхерча наьхеи юкъера алапи 1975 шера хиннача 96,5 сомагара 1970 шера 122 сомага кхоачаш лакхденнад, хIаьта общественни фондашкара тела ахчаш а льготаш а тIехьа лаьрхIача 164 сом хиннад из. Шоай чуIеча моттигий хьалаш тоадаьд 55 миллион хIаца бац аьнна болча наха пхе шера.

КПСС XXIV съездо белгалдаьккхад, промышленность, юрта боахам дегIаккхувлача, халкъа вахара хьал тоадеча Советски мехко доаха толамаш — Iилман ларда тIа нийсъяь парте политика чакхъяхарах хьахиннар хилар. ЦК мартовски сентябрьски (1975 шера) Пленумаша яьча, парте XXIII съездо чIоагIъяьча решенеша белгалбаьхаб экономически гIирсаш хьалдеча леррагIа чакхъяхарах селлара толамаш дахийта йола керттера материальнин организационни мероприятеш. Цу даькъе боккхача лоархIаме хилар централизованни планови кулгалделга предприятейи боахама органийи инициатива йоаржаярца. хоарасчетахи мах, пайда, кердит, кхыяраш санна йолча экономически рычагехи бизэагIа пайда эцара, ларда тIа производства стимулироване эффективни формашца органически цхьана таръеш йола, парте кийчъяь боахама реформа чакхъяккхар.

Керда башха - дика толамаш даьхад городеи юртеи вахара боарам гаргабоалабар санна йола исторически социальни проблема къоастаяра гIулакха. Цу ларда тIа дIахо чIоагIъяьй болхлой классеи колхозни ахархойи цхьоагIо.

Дерригача халкъа образовани дIахо цхьатарра айяро новкъостал ду наьха производственни гIулакхашка хьаькъалцеи физически хьегаш дола къа гаргадигара. Белгалдоалаш кIама да, 1970 шу чакхдоалаш юкъереи (йиззан йизза йоацеи) лаккереи образовани йолаш бола нах къахьегача наха юкъе городашка кхо дакъа совгIеи юрташка ахане совгIеи хилар.

ХIанзара никъи экономически политикеи ше оттаеш. КПСС XXIV съездо теркалъяьй халкъа боахам дегIабоалабечара дуккха башхалонаш.

ХIанз дегIаенача, халкъа боахам Iалаьмате чIоагIа айбеннача общественни производства, социалистически общественни отношеней, культура, наьха сакхетама боарам лакхбеннача социалистически общества экономикаца да парте гIулакх.

Уж ерригa башхалонаш парте массе оагIорахьара теркалъяьй ийслагIча пятилетка керттера декхар белгалдеча хана: халкъа вахара материальнии культурнии боарам социалистически производство дегIаахара лаккхача темпай, цун эффективность лакхъяра, Iилма - технически прогресса, къахьегама овсарде сихагIа лакхъяра ларда тIа дикка айбелга Iалашдар.

Из никъ наха эша материальнии культурнии хIамаш диззагIа кхоачашделга — социализме общественни производства керттера лерхIар хиларгара хьабоагIаш ба. КПСС-о, Советски пачхьалкхено хьалхагIа ... хIамаш къахьегамхой материальни хьал-торо лакхъяра. Цхьабакъда, довзаш долча исторически бахьанашца дувзаденна торонаш цу хана а доазув оттадаьяр. ХIанз уж торонаш шеръеннай, цар хIанз йиш хулийт боахам дегIабар дуккха а дукхагIча даькъе халкъа вахар тоадара тIадерзаде.

Кердача пятилетке «Б» группа дегIаахара темпаш кIезиг-дукха сихъе лерхI «А» группа дегIаахара темпашца нийсйича. Цар сотношени къоастаеча хана КПСС-о массаза а теркалду хIара къаьсттача этапера бокъонца хаьдда эшараши реальни торонаши. Цхьабакъда, бIарчча хьайийцача производства средстваш хьаелга сихагIа дегIаккхувлара тIаберзабаь никъ цо битаб ахилга вIалла а дац из. Шеррача социалистически воспроизводствана, бIарчча экономика дегIаахара лакхача темпашта, халкъа боахама ерриrа сфераш даим технически кхы тIа а кийчъяра, мехка обороннин низ хила боагIача боараме лоаттабара ларде ули еза-йоккха индустри сихха а дегIаккхувлыга. Еза-йоккха промышленность ца хилча кхоачашдулургдац халкъа хьал-торо лакхъяра декхараш а.

Мохк сихагIа коммунизмаца дIахьалхашкахьа бугача экономика дегIаккхувлара даькъера пропорциональность мел лоархIаме я кхета а деш, КПСС XXIV съездо доккхий декхараш белгалдаьд юртбоахама производство тешшаме айе а хIаьта иштта транспорт, торговли, халкъа боахама кхыдола доакъош дегIаккхувла а лаьрхIа.

Керттерча декхарех цаI долаш дус Iилма технически прогресс хоадам боллаш сихъелга. Юкъарчал доацаш бола производительни низ хиларах тарра Iилма лоархIам тIа-тIа боккхагIча боараме белгалбувлача замалахь керттера а хиле дIаоттараш цунна карагIдувла къаьст-къаьста хIамаш а доацаш, ерригача производства лакха Iилма - технически боарам ба. Iилма - технически революцена карагIдаьннараш социалистически боахама система совленаш ца органически дувзар, социализмах йоахкаш йола Iилма производстваца дувзара формаш шерра дегIаккхувлар — иштта да нартена хьалхашка латта исторически лоархIамера декхар.

ИйслагIча пятилетке дуккха лоархIамеи чоалханеи боахама экономически декхараш оттаду производства эффективность лакхъяра тIаберзабаь никъ парте белгалбарца дувзаденна. Царна юкъе: гIойленагIа йола пропорцеш халкъа боахама доакъошта юкъе Iадашъяр, еза-йоккхача индустре структура эргайоахаш тоаяр, къахьегама овсарле лакхъяр, материалаш кIезигагIа дIалоацаргйолаш гIирсаш хьалдар, бедали материалаши кхояр, къахьегама ресурсаех пайда дикагIа эцар, дIабода къахьегам лохбар, эггара хьалхарча аргIанна кулгашцеи физически беш бола хала болх кIезигбара чотах, хьаеш йола продукци дукхха а дикагIа хилийтар, доагора - энерге комплекс сихагIа дегIаккхувлар, болх беш йолча оборудоване технологи эргайоахаш тоаяри модернизаци яри, халкъа боахама автоматизаци химизаций яр, капитальни гIирсаш хьалдара деррига а производственни фондех пайда эцара гIулакх тоадар.

Парте массе оагIорахьара теркалду, хIанзарча хьалашка планированегара, доалдаргара, боахама балхий методашкара дIадехараш Iалаьмате чIоагIа лакхлуш хилар.

Экономика гIойленагIа йолча тайпара дегIаккхувлара хьалаштен халкъа боахама ду доал эгадоахаш тоадара наькъаштен тохкамаш дара нийсса хIанз тIатIа боккхагIча лоархIаме хул социальни планироване проблемаш. Халкъа боахама планаш къоастам болашагIа а хулийт, дIакхоачаш а ю предприятеш, районаш, городаш социально дегIаахара планашца, уж юкъ берригача мехка масштабе социальни проблемаш комплексно къоастаярца.

Ше деча кулгала парте ларде лувц бIарчча социальни цхьа организм хиларах тарра общество дегIаккхувларца комплексни никъ лелабелга. Пачхьалкхен (дерригача халкъа юкъара) санна, иштта кооперативно - колхозни а социалистически доалахьен а хIаьта иштта цу доалахьей ларда тIа латтача производственни кхыча общественни отношеней ерригача система а боарам чIоагIбара, дегIаккхувлара, лакхбара тIаберзабаь къоастам боллаш бола никъ кийчбаьб КПСС XXIV съездо социально - политически даькъе а. Цу тайпара никъ чакхбахаро вIаштIехьдояккхаргда советски общества идейнии социально-политически цхьоагIо чIоагIъелга, из хьахулийташ йола классаши социальни группаши гаргагIгилга. Уж деррига декхараш толаме кхоачашдергда, нагахьа санна хьалхле лелаяра дакъа болхлой класса тIа-тIа доккхагIа кхоачадой, колхозни ахархошара, социалистически интеллигенцеца цун цхьоагIо леррагIа чIоагIйой.

XXIV съезда документаши решенеши — Iилман ларда тIа бакъбаь, бIарчча хьайийцача ерригa Советски Союз а хIара союзни республика а чIоагIъяра. хIара халкъ чIоагIдара тIаберзабаь никъ. Из я деррига социалистически къамаш дIахо тоадареи уж гаргалдигареи, берригa къахьегамхой советски патриотизмаи интернационализмаи уйланца хьалкхебара программа.

(ДIаходолар хургда).

ДIаходолар. Доладур № 140 «Сердало» тIа.

Оаха яздаьчун лерагIа

Укх шера 21 октябре арадаьннача «Сердало» газета тIа кепатехаяр «Ферма цIе кнопкаш» аьнна корта а болаш М. Караева яьяь статья. Наьсарен района «Экажевский» совхоза фермашкара кхоачамбоацараш дувцар автора. Йолаш йолча механизмаех лерттIа пайда эцац, дукхагIа дола балхаш кулгашца де дезаш хул. Из бахьан долаш балхара дIаух цхьабола доярхаш, скотникаш.

Цу статьях дьаьса Наьсарен района юртбоахама Управленин начальника декхар, ханна кхоачашдеча нов. Тангиева укх тайпара хоам бу редакцега:

«Сердало» газета тIа 21 октябре «Ферма цIе кнопкаш» аьнна корта а болаш йолча статья тIа дувца кхоачамбоацараш хилар бакъда. Статья шоай коллективе йийца а йийца, уж кхоачамбоацараш дIадахара цхьадола хIамаш даьд совхоза дирекце. Доаркаши скотникаши балхара дIаухалга дIадаьккхад, яь яьннай хьайбай помещенешта механизмаштен ремонт. Iаьсий чудолча помещеней родильни отделеней цхьаькха а кхо дIадоаха транспортер оттаяь,

ХIАРАНЕНА ШИЙ ДЕКХАР ДОВЗ

ПАРТИЙНИ ВАХАР

Йислагlа пятилетка тха коллектива чlоагlа лоархlаме я, хlапа ьлча 1972 шера шовзткъе итт шу дуз тха предприяте. Укх пятилеткагlа дукха рузкъа дlадахийта лаьрхlад тха предприяте керда техника оттаяра. Автоматикан электровычислительни машений телемеханикен балха юкъейоалаяро йиш хулийтаргья технико-экономически хьокхамаш дикка лакхде а, къахьегама овсарле лакхъяра заданеш тlеххкхоачашъе а. Iилман-техническа прогресс бахьан лоаттабеча къовсаме хьалха латт коммунисташ, новатораш, коммунистически къахьегама ударникаш.

Тха предприяте болх беча 1200 сагах 260 парте члецаш ба. Царех дуккагlа бараш партийни поручениеш йолаш а, производственни общественнии балха шоай сий лакха лоаттадеш а ба. Йиславгlча пятилетка заданеш кхоачашъяра нах оарцагlбоахараш коммунисташ ба. Тоьам ба укх шера продукци йохкара цхьайтта бетта план тха предприяте 24 ноябре кхоачашъьялга белгалдича. Хьалха латтаращца я оператор Сарычева Анна Васильевна. Цун партийни стаж йоккха яц — деррига 5 шу, хlаьта цо укхаза болх бу 17 шу дьаннад. Наха чlоагlа лоархlаш а сий деш а я из. Дукха ха йоаццаш № 1 йолча цеха электрообессоливающи установкай коммунисташа шоай парттруппоргалла хержай Анна Васильевна. Из лоархlаме партийни поручени чlоагlа бехктокхаме хеташ кхоачашъю цо.

Партийни группа предложенегlа установкай къахьегама овсарле лакхъярай мехкдаьтта дикагlа кийчдари чlоагlа аьттув хулийтаргбола массехк мероприяти я хlанз цар чакхйоаккхаш. Ер пхелагlа шу да. цу коллектива коммунистически къахьегама коллектив яха цlи лелаю. Тха предприяте эггара хьалхарчарца цхьайтта бетта план кхоачашъйир установкай къахьегамхоша. Цар установкаш ерригача предприяте белгал я. Гонахьа даим цlена я, гаьнашта кlир техай, дукха гойтара агитаци я. Из деррига ишта хургдацар, нагахьа санна Анна Васильевна, ше даим наха юкъе ца хуларе, царна дагалаттар ховш ецаре, царца дага ца ювларе.

Профсоюзни комитете цхьаккха дош къоастадац вокххагlвола диспетчер — коммунист Устенко Рудольф Петрович юкъе воацаш. Производственно - массови комиссена кулгалдеш ва из. Хан-ханнахьа социалистически яхьеи коммунистически къахьегам бахьан лоаттабеча боламеи эггара лоархlамеи дола дешаш къестаду цу комиссе.

Масала: дlададахача шера 291 коммунистически къахьегама ударник хиннача метте укх шера 535—рга дlакхаьчаб. Укхаза а хьокхаме къахьегараш ба коммунисташ. Царех ба ни. Пустовойтов, Челышева, Каменский, Романченко, кхыбараш. Уж ба кердадар хьаллувцараши шоашкара хьокхам а гойташ цогl пайда эцара мугlарера болхлой оарцагlбоахараши. «Социалистически яхь вlаштlехьйовккхилга дlахо тоадара» КПСС ЦК соцам чlоагlа къоабалбаь тlаниццача №№ 1, 3 йолча эстакадайи № 2 йолча цехей коммунистий инициативагlа «Эстакада дикагlйола смена», «Дикагlвола оператор», «Дикагlвола наливщик» яха цlераш яхара болам дlаболабелар предприяте. Октябрьски цlей хьатlаэттача хана яьча итотех №№ 1, 3 йолча эстакадай дикагlйола смена оператор коммунистка М. Лихолетова керте латтар лаьрхlар. Царна елар карара-кара тела цlе вымпели ахчан премии, хlаьта цу эстакадай дикагlйола наливщица я аьнна белгалъяьккхар коммунистка нов. А. Пудовкина.

Хьоахае еза №№ 1, 3 йолча эстакадай партгруппорг нов. Левашова. Йоккха организаторски талант йолаш, сабаре, эхь-эздел долаш хиларагlа коллективе сий ду цун.

Партийни комитето, цехови парторганизацеша предприятен цехийн кулгалхоща цхьана кадраш хьахаржарап уж балха дlанийсъяран ленински принцип ларде а лувцаш боккха болх чакхбаьккхаб. Политически кхетам лакха болаши тlадиллача гlулакхах ка йоалаши хилар теркал а деш хьежабу нах балха. Беррига керттера специалисташи отделий, цехий, йоккхача установкай начальникаши парткомо чlоагlбу, хlаьта участкай начальникаш, механикаш, смении инженераш цехий партбюрошка чlоагlбу. Моллагlа болхло, е гlулакхера саг гlулакха лакхвеча хана цунца болх беча новкъосташта фу хет теркалду, хlаьта лакхбе оттабераша керттерча даькъе дайша баьннараши хlанз вузашка е техникумашка дешаш бараши ба. Кадрашцара болх лоарзагlа ца боалийташ цу системагlа дlахо а бергболаш да тхо.

Коммуниста партийни гlулакх тlадуллаш цун ший безам, из цун дулургда е дулургдац теркалду оаха. Сага кхетамга, цун дешара боарамга хьежжа тел поручениеш. Шоллагlча цеха йиъ-лагlча участка парттрупперча коммуниста Г. Назаровна цкъа дуней халкъашта юкъе латтача гlулакхех беседа е аьнна тlадиллалар. Массехк дийнахь цу гlулакха кийчлуш хилар из, тlаккха кхетадир цо цу темах беседа е шийна низкъала хургдолга. Цул тlехьагlа партгруппорг волча хьа а вена шийна из декхар кхоачашдулургдоацилга дlаьылар цо. Тlаккха цунна кхыдола гlулакх тlадиллар: автоматически станцех лаьца коллективе беседа е. Нов. Назарова из станци сихагlа болх бе йолаялийтара мел къахьийгар дlадийцача ховргда шоана цо из беседа боккхача безамца чакхъяьккхалга. Цо дийцар наьха дегашка дижар, хlаьта болхлоша производство дикагlа кхетаяра пайдане а хилар.

КПСС мугlарашка шоаш хьачубоагlача хана хьалха латтача къахьегамхоша дика кхетаду дlахо йодача хана коммунизм хьалъяра лоаттабеча къовсаме кхы а хьинарегlа шоай къахьега дезилга. Из ишта дале а юххьанца хала хул царна бехктокхаме поручениеш кхоачашъе. Из цlаккха дицдалийта йиш яц. Къонача коммуниста хьалхарча юкъа кхоачашде атта дола гlулакх тlадилла деза, дlахо йодача хана чоалхане декхараш кхоачашдара из кийчве везилга теркал а деш.

Тха парткомои цехий партбюрошеи коммунисташа шоашта тlадилла гlулакх кхоачаш миштаду хьожаш хан-ханахьа цар отчеташка ладувгl.

И. КАЦЕВМАН,
производственно-товарни контора парткома секретарь.

НАХА ХУВЦ IАЛАМ

Гlумарий аренашка хьу кхее йиш йолга хьахьекхад Шелковской района «Коминтерн» колхоза отделени йолча Привольни яхача отарашка бахача наха. Шоай отарашта гонахьа цар хьалкхеьйча хьуно хlанз ши эзар гектар дlалоац. Хьуна юкъе я сийна буц. Гаьний Iиндаргlа кlал баьца тlа дажаш лел доахан Iулаш, жа. Доккха новкъостал ду цо бахархошта.

Юрта бахача къоаношта кхыча тайпара дагайоагlа уж моттигаш.

Маьлхо йотташ, кхехкаш лаьттача цу аренашка гlум мара хlама дацар. Хеталора укхаза Iалам хувца низ кхоачаргбац аьнна. Бакъда, цу тайпара низ наха шоашкара корабир. Къьстта белгалдаккха деза из низ бараш керттерча даькъе кхалнах хилар. Царех ба Шелковской районерча механизированни лесхоза болхлой Е. Карасева, Н. Резникова, Т. Кулешова, К. Демьянова, З. Хавронина, хьуна культура мастераш К. Радченко, А. Чуро, кхы дукха а бараш.

Хьунахочун Н. Хамицева кулгалца Iалаьмате халача хьалашка болх а беш хийцар цар гlумарий арений сурт, царна вахар делар, хьайбашта доакъар хилийтара лард еллар.

Моллагlа деза ди долаш е балхах мукъа ха йолаш цу хьунагlа салаlа ух шелковчанаш. Доккха баркал оал цар из хозне шоашта кхеллача хьуна болхлошта.

Хlанз шоай беррига теркам тlабахийта хьу цlенъеш, нилха йолча гаьнаш дlайоагlаш, гаьний фу гулдеш къахьегаш ба боахама къахьегамхой.

Х. ГАЛАЕВ.

ГIОРВАЬННА ПОЛКОВОДЕЦ ВОЛЧА ХЬОАШАЛГlА

СОВЕТСКИ СОЮЗА МАРШАЛА Г. К. ЖУКОВА ИНТЕРВЬЮ

1971 шера 2 декабре шиъ 75 шу дизале хьалхагlа маршал Георгий Жуков гlад а ваха раьза хилар Кердадарий кепайоазон Агентства корреспондент тlаэца. Иштта из волча долх тхо хlанз. Столица улицашка гlолла, гlорваьнна советски полководец вахаши къахьегаши йолча Подмосковьегахьа бухь билла йода машен.

Ше болх беча кабинете тlанийцар тхо маршала. Агентства коллективен читателийн цlерагlа Георгий Константинович Жукова юбилей даькъала а йийца, могаш-маьрша из вахар ловш ловца боакх оаха цунна. Маршала дег тlара баркал йоах.

Ткъаь итт шу хьалхагlа укх моттигашкара вlалла гаьна а йоацаш Малхбузен фронта командни пункт хинна хилар хьоахаду оаха, цу хана цун бlуна командовани еш эскара инарал Георгий Жуков хиннав. Шинлагlа къамаьла юкъейоал Москвана юххе хиннача тlемах йола тема.

— Георгий Константинович, тхона чlоагlа сакъердам болаш хургдар, хье ваь шу 1941 шера Iа миштa белгалдаьккхад дувцаре?

— Цу хана, шоана махарра, Москва бахьан долаш лира тlом латтар. Дерригача халкъо, хlара советски саго шиъ деррига гlулакхаши уйлаши тlаерзаьяр моастагlа Москвана юхе юхасоцаваь ца Iеш, тешшаме вохавара а столицана гаьнагlа хургволаш тlехьашка кхоссара а. Цу деношка са 45 шу дизадар. Оаш ма кхетадарра, цу бирсача хьалашка се ваь ди сона геттара дицденнадар — из дагадоагlача вацар. Дагадехар алхха цхьа хlама: фронта бlуво контрнаступлене хьалхара денош толаме чакхдахар. Нагахьа санна со гlалат ца воале, 8 е 9 декабре дар хац дар из. Кегавенна тlехьашка удар моастагlа, хlаьта тхона массанена а из эггара доккхагlдола цlей а дар.

— Москвана юххе хиннача сийлахь - боккхача тlема событеех хьона эггара чlоагlагlа дег чу дижар фу дар, Георгий Константинович?

— Москвана юххех иина тlом, столица оборона. 1941 — 42 шерашкарча Iай гитлеровски эскара доккхий низаш дохадар дунен шоллагlча тlема эггара йоккхагlйолча тlема-политически событеех цаI лоархlаш да. Ялх бетта совгlа лаьттар Московски тlом. Iалаьмате халача хьалашка котдаьлар цига Советски Эскар.

Нагахьа санна дег чу йийша цу ханара къаьст-къаьста событеш ювцаш хилча, 1941 шера 7 ноябре Цlеча майдан тlа хиннача, цигара боаллашехьа а вай тlемахой оборона подмосковни рубежашка ихача ханарча бlун парада цlи йоаккхаргьяр аз. Хlаьта цунах Iалаьмате доккха новкъостал хилар эскарен дерригача халкъен моральни уйлаш чlоагlъяра, дунеп халкъашта юкъе боккха лоархlам болаш хилар из.

Кхы цхьаькха событи а я: Советски Эскара контрнаступлени. 100 — 250 километр Малхбузенгахьа тlехьашка кхессар гитлеровски бlу, хlалак хилар цун 38 дивизи — фашистски эскара корта, хlапа аьлча гитлеровски командоване лийрхlачох, эггара хьалхагlа Москве чукхача безаш хиннар духхьал из бар, вермахта эггара толашагlа бола бlу.

Москвана юххе эшаро хьахьекхар гитлеровски стратеги, европейски паччахьалкхений эскараш цхьаццхьаьнца дохадеш дохадергда яхаш цо даь лоархlамаш корта боацаш хилар. Тlом дlалестар геттара кхы тайпа никъ бар. Германенен цун цхьоагlонхоштен хьебеннеи толам боацаши хилар тlом. Европа мехкашка гlолла шин шера коталонаш йоахаш хьадена фашистски эскар юххера а юхасоцадир. Дунен шоллагlа тlом болабелча денз духхьашха шоашта бlаргавайра фашисташта чlоагlа эша а беш шоашта хlама техан шоаш лелхабаьи вола моастагlа. Цу хана Москвана юххера дlадоладир фашистски Германи эшаелга.

— Фу дагадохийт Москвана юххе хиннача тlема урокаша?

— Сона хетачох, эггара хьалха Москвана юххе гитлеровски бlу эшара бахьанаши Советски Эскара коталон юхьигаши. Цкъаза дувцаш хоз: «Цхьан хана хинна, дlадаьнна хlамаш юха керда сенна доахаргда? Уж доацаш а дукха йовкхонаш я-наьха!» яхаш. Хlаман хьисап дувцаш дола цу тайпара хабараш хьаллоац буржуазин пропагандан хlаьта иштта миллионаш нах боабеча дакъалаьцарашеи. Историе урокаш йицъяьгеттара дlаяха а раьза бе уж. Революционни историкаша долла хlама ду, дlадахар юхамаччахьа даккхара, советски халкъои цун эскарои фашистски Германи йохаеча лаьцача дакъа лоархlам зlамигбаран Iотоlабаран. Хlанз а тlехьа дувц цар «инаралах-шелалах», «инаралах-колдах», шовзткъе цхьоалагlча шера Москва дlалаца Гитлера новкъарле яьй яхача, кхыча пайдана мел доацача хlамаех.

Хlанз Малхбузен мемуарни литература хьалдизад малагlча наькъагlа даха хила дезар Советски Союз эша а яь котало яккхара, яхаш къувсарех, гlаьрахой бера котало дlаяргьяцар, нагахьа санна шелал а хиннаецаре, Гитлера гlалаташ а даьдецаре яхача хабарех. Кхетамцеи пайданеи йоаца уйлаш!

Массе къамех болча советски наха, цар Герзаццарча Низаша немецко - фашистски бlу бохабаьб 1941 шера Москвана юххе. Хlаьта из цхьа бахьан доацаш а дац!

Цlаккха а эшадергдац шоаш лорадер шоай Советски Iаьдал — къахьегамхой Iаьдал долга, шоаш кlалхардоахар котдаьлча шоаштеи шоай бераштеи культура дерригача рузкъаех, адамий къахьегамо хьа мел кхеллача хlамах пайда эца торо Iалашъергйолаш дола гlулакх долга хайна, ходеннa, бlаргадейна дукхагlбола болхлойи гlулакхера нахи шийна юкъе болаш дола халкъ. Ишта яьхад Ленина.

Из цхьанне а дицдалийта мегаргдац. Цунна тlехьашка латт истори ше!

Цхьабакъда, капиталистически дунен тlа хlанз а долаш да историе опыт теркал ца еши СССР-ан социалистически содружества кхыча мехкаштеи духьала керда авантюраш йолаяра планаш хlанз а увттаеши дола низаш. Фу аргда царех? Царна дlаховлда, советски наха — машарен дунен халкъашта юкъерча кхеразмлени бокъонца болча новкъосташа — шоай Даьхен оборонни низ чlоагlбелга, Советски Герзаццарча Низий тlема низ лакхбелга дицдолийташ ца хилар. Хlаьта Советски Эскара тlемахоех лаьца аьлча, уж бизза бола шоай турпалча даьйн боккхагlболча вежарийи традицеш лелае метаргйолаши хьакъ долаши бола нах ба.

— Къонача тlехьенна малагlа ловца баккха ловргдар хьона?

— Бинъ тlем тlа латаш чакхваьннача сона лаьттан тlарча берригача наха дег тlара ловца баккха ловра — бохаргбоацача машаре баха. Хlанз, дунен шоллагlа тlом чакхбаьнна ткъаь пхиъ шу даьнначул тlехьагlа, политически климат дерригача дунеп тlа а къаьстта Европе а тоаяла йолаелар. Вай советски нах, де а доагlаш доккхал де йиш йолаш да, из климат тоаялар КПСС XXIV съездо хьаоттаьча машара программаца дувзаденна хиларах.

Съезд хинначул тlехьагlа дlадахача бетташа хьахьекхар, Коммунистически партеи Советски правительстваи мел нийсача лерргагlа къовсам лоаттабу из программа кхоачашъяр духьа, Советски Союза машар беза предложенеши гlулакхаши дунен халкъашта юкъерча тlа-тlа дукхагlча гlозарашка мел чlоагlа хьаллоац. Со лаьрххlа хьийжав новкъост Брежнев Франце, дунен шоллагlча тlемага гlолла СССР цхьоагlонхо хиннача мехка тlа миштa эц, цудухьа къьпарча салтечоа чудоаллача са дего къаьстта къоабалдора машаре дахарах йола вай тезис французски общественноста дуккхача викалашен французашха болча дуккхача нахен кхетаеш тlаэцар. Европерча машара идея халкъаша массава раьза а волаш хьаллоацаш хиларо хьахьокх, вай материка тlа укх тlехьарча итт шера хинна социальни хlамаш мел лоархlаме да.

Дlадаха арадоалаш оаха Iадика ювцача хана маршала Жукова аьлар:

— Къаьнара салте хиларах тарра, сона хов машар мел хала баьккхаб. Со теш советски машара программа котъяларгйолгах, дунен халкъашта юкъера кхерамалени лаьттан тlарча машарен гlулакх бахьан долаш халкъаша лоаттабу къовсам торгболгах.

(АПН).

Дика тешал ду

Респотребсоюза транспортни контора коллективе чlоагlа лоархlаши сийдеши ва шофер М. С. Виситаев. Цхьаккха гlалат ца доалийташ болх беш хьавоагlа из. Техника йовзаши дукха езаши волча цо дика доал ду шиъ машена. Цудухьа ца йохаш болх бу цо.

Общественни вахаре хьинаре дакъа лоацаш хиларца а дика вовз нов. Виситаев коллективе. Шаккха ца хувцалуш контора комсомола комитета член волаш хьавоагlа М. С. Виситаев.

Дукха ха йоаццаш нов. Виситаева вахаре боккха лоархlам болаш хlама хиннад. Коммунистически парте мугlарашка дlайийцав из.

В. АЛАЕВ.

Грозненски химически комбината № 131 йолча цеха болхлоша шерра социалистически яхь йоаржаьй пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра. Цу духьа денгара денга лакхагlа хул цар доаха къахьегама толамаш. Цеха хийнкий болх ритмично дlабахийтара хьинар кхо ца деш къахьег цигарча ремонтникаша а. Массаза дикача хьала тlа хулийт цар цеха ерригa оборудовани. Хlанз декабрь бетта кхоалагlча декада чотах къахьегаш я цеха коллектив. Уж толамаш доахача хьинаре дакъа лаьцад ремонтникаша - слесараша. Белгалбаьнна дика къахьегаш ба хlанз лехьа шера план кхоачашъяь бола ремонтникаш - слесараш Потихонин Николай, Термалиев Iаьла, Гамзатов Авала, Семягин Виктор, кхыбараш. Юкъера лаьрхlача хlара сменагlа нормаш 125—135 процент кхоачашъю цар.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) слесараш Н. Потихонин I. Термалиев, А. Гамзатов, В. Семягин.

КЕРДАДАРАШ ЛЕХ

«Октябрьнефть» мехкдаьттеи гази йоахача управлене коллективо доахача толамашта юкъе хьинаре дакъа лоац рационализатораша, производства новатораша. Укх шера 10 бетта творчески балха юкъе хьинаре дакъа лоацаш хиннав 244 саг. Царех 106 саг инженерно - технически болхло ва. Цар цу юкъа кийч а яь 490 рационализаторски предложени хьачуеннай, хlаьта царех пайдана а йолаш балха юкъейихьай 436 предложени. Цар паччахьалкхенна 67,2 эзар сома пайда баьб.

Укхаза ала деза, управлене рационализатораша лаьрххlа оттаяь чlоагlъяьча планагlа бу болх, эшаш дола квалифицированни новкъостал а лоаттадеш. Итт бетта кердадараш производствана юкъекхахьара план 121,7 проценти кхомбара план 179 проценти кхоачашъяьй тха рационализатораша.

Хьокхамегlа къахьийгача рационализаторий цlераш яха лов. Уж ба В. Е. Дашков — № 2 йолча районни инженерно - технологически служба мехкдаьтта дахара балха мастер. Ер шу доладелча денз кийч а яь 11 рационализаторски предложени балха юкъейихьай цо. Иштта дика творчески къахьег цу служберча слесара Ф. Н. Щеголяева. Иттех совгlа маьхера кердадар балха юкъедихьад цо. Дикагlа бола рационализатораш бувцаш ца хьоахабича баргбац № 1 йолча районни инженерно - технически служба смена начальник А. Н. Михайлов, оператор Б. И. Бреславский, кхыбараш.

Цу производствана юкъейоалаьяьча рационализаторски предложенеша духхьал цхьа пайда баь Iийнабац. Цар дикка аттача даьхад хала балхаш. Къахьегама хьалаш, кхерамзлен техника тоаяра доккха гlо даьд. Лоацца аьлча, болх дикагlа вlаштlехьбаккхара аьттув хилийтаб рационализаторски предложенеша. Цудухьа, ала мегаргда иштта, лакха толамаш даха карагlдувл НГДУ мехкдаьттеи гази йоахарашта. Цу масалаша хьахьокх къахьегама овсарле легlакхувлача тха рационализатораша хьинаре дакъа лоацаш хилар. Цар творчествас дукха электроэнерги, кхыйола материалаш кхоайт. Масала, котельнеццка центробежни насосий обвязка схема хувцаро шера 25.800 киловатт -сахьат электроэнерги кхое йиш хулийт. Хlаьта лаьттан кlалхарча кабела меттел фецара бувзама лини оттаяр бахьан долаш 11,7 эзар сом пайда хиннаб. Цу тайпара масалаш дукха а доаладе йиш я. Иштта лел тха рационализаторий гlулакхаш.

В. ГОРЛО,
«Октябрьнефть» НГДУ рационализаци технически информаци йоккхагlйола инженер.

ПРОФСОЮЗА ХIАРА ЧЛЕНА ДЕНАЛ АЙДУ

Дукха ха йоаццаш Ленина цlерагlча дворецe облсовпрофа активa собрани хилар.

«СССР профсоюзий уставо дlадехараш республика профсоюза членаша кхоачашдарах» яха доклад йир облсовпрофа председатела нов. О. С. Беляева.

СССР профсоюзий XV съезда накъабаха кийчлуш ба советски нах — аьлар докладчико. — КПСС XXIV съездо хоадам болаш дола декхараш отталаьд профсоюзашта хьалхашка. Царех керттера дар да къахьегамхой производствана кулгалдеча дуккагlа юкъеозар, социалистически яхь шерагlа йоаржаяр, хьалха латтарий опыт массанена дlайовзийтар. Иштта профсоюзни организацеш декхарийла я къахьегамхой балха хьалаш а, быт а тоае, наха дика салоlаргдола гlулакх Iалашде.

300 эзар совгlа болхлои гlулакхера саги чулоац Нохч - Гlалгlайчен профсоюзаша. Из боккха низ КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъяра тlаберзабе вlаштlехьдаргда вай ерригача профсоюзни организацей болх дикка тоабой.

Йиславгlча пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра социалистически яхье баьннача республика промышленноста болхлоша, гlулакхерча наха, инженераша 10 бетта задани 27 октябре кхоачашъяьй. Юрта боахама къахьегамхой хlанз паччахьалкхенга планал совгlа ялат доххаш ба. Колхозашеи совхозашеи дехкад 141 эзар тонн ялат. Соахк укх хана дехкачул 3,8 эзар тонн дуяхагlа дехкад дулх, шура — 8,5 эзар тонн, фуаш — 6,2 миллион.

Социалистически яхь дика вlаштlехьяьккхай «Электроприбор» яхача завода профсоюзни организаце. Укхазарча 70 процент болхлоша хlаране къаьстта комплексни декхараш тlаийцад. Шоай заседанешка, болхлой собранешка нахаддаш дувц цар производствоацеи коллектива юкъарча вахарцеи дувзаденна дешаш. Ладувгl цехови комитеташа, профбюро, профгруппоргаша беча балха отчеташка. Заводе дlадоладаьча дика мел долча гlулакха хьалха латт профсоюза активисташ. Иштта дика латт «Красный молот» завода, Старогрозненски бурув деттача управлене, Грозненски химкомбината, ТЭЦ № 2, Грозненски локомотивни депо, «Ассиновский» совхоза профсоюзни организацешка болх.

Хlаьта а дукха я республике социалистически яхь йоагlача тайпара вlаштlехьа ца йоаккхаш, къахьегама дисциплина телхаеш, уставо дlадехар кхоачаш ца деш йола профсоюзни организацеш. Гудермесски «Мединструмент» заводе, № 1 йолча Грозненски автотранспортни предприяте, иштта цхьайолча колхозашка къахьегачар дукха прогулаш ю.

Уставо дlадех хан-ханнахьа профсоюзни собранеш елга. Профсоюзни собрани ялехьа цига дувцаргдола дешаш къоастаде а, массане дакъа лоацаш из чакхъяргйола гlулакх вlаштlехьдаккха а деза. Дика кийч а еш чакхъювл болхлой собранеш «Красный молот», мехкдаьтта чашкхдоахача Ленина цlерагlча заводашка. Цхьабакъда цхьайолча организацешка из болх дика лел ала йиш яц, йоах докладчико. Цо критика ю шоай декхараш кхоачаш ца деча, профсоюзий устав телхадеча фабрично - заводской комитеташта, месткомашта.

Пренеех къамаьл даьча гlишлошъерийн промстройматериалийн болхлой профсоюза обкома секретара нов. Исхакова дийцар КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъяра профсоюзни организацеша беча боккхача балхах.

Дlахо йодача хана кхы а айде деза хlара профсоюза члена денал. Профсоюзни организаци лекхарийла я социалистически яхь шерра йоаржае, хьалха латтарий опыт дlайовзийта, къахьегама дисциплина телхаергйоацаш членашта кхетам бала. Из болх дика вlаштlехьбаьккхаб СМУ-7.

Дукха нийслу тайп - тайпара кхоачамбоацараш СМУ-9. Боагlача тайпара вlаштlехьбаьккхаба: укхаза профсоюзни болх, каст-каста хул прогулаш, дукха ба профсоюза членаш боацаш, цхьаболчар членски взносаш дlателац. Дукха нийслу гlишлошъеча организацешка балхара нах дlабувлаш а, юха уттабеш а моттигаш. Цо чlоагlа зе ду болх боагlача тайпара тоабара.

«Грозгоргаз» треста участка мастера цеховой комитета председатела нов. С. М. Магомаева дийцар болхлошта салоlама хьалаш вlаштlехьдахарах. Во латт, йоах цо, республике туристически походаш яра гlулакх. Тоьал яц эшаш йола транспорт, туристашта эша кхыйола хlамаш. Хоза Iалам да Нохч - Гlалгlай республикера дар. Бакъда цунах бизза пайда эцац. Дуккхача шерашка дувц Кхоазан-Iамага йода маршрут вlаштlехьъяьккха еза яхаш. Амма хувцалуш хlама дац.

Активе шоллагlа доклад яьча обсовпрофа секретара нов. П. Е. Селицке дийцар КПСС XXIV съезда а, ВЦСПС XII пленума а решенешка хьежжа промышленни предприятешка, транспорте, гlишлошъеча, совхозашка общественни кхача кийчбара гlулакх тоадара даькъерча профсоюзни организацей декхарех.

Хlара шера дуккагlа хьалъю вай республике столовеш, кафеш, ресторанаш. 1960 шера республике яр 401 общепита предприяти, хlанз уж 736 я. Дукха даьд общепита гlулакх тоадара «Грознефть» объединене. Укх шера хьалхарча 9 бетта объединене хьайиллай 10 общепита предприяти. Общепита болх тоабаьб «Старогрознефть», «Малгобекнефть», «Октябрьнефть» мехкдаьттеи гази йоаккхача управленей ОРС-еш. Цу предприятей ерригача бригадашка бlайха кхача кийчбу. Дика болх бу «Электроприбор» заводерча, Грозненски химкомбинатерча № 25 йолча, «Октябрьнефть НГДУ ОРС № 3 йолча, Грозненски дулха комбинатерча, «Ассиновский» совхозерча столовеша. Болх тоабара торонаш я хlара общепита препрняте. Царех пайда эца беза.

Республика промышленни предприятешка хила езаш яр цкъа Iохайна 8400 сага хlама даа йиш йола столовеш, хlаьта йолаш яраш 6274 сага лаьрхlа мара яц. Уж ца таарах хlара денна дукха балха ха йоаю болхлоша, балха тlехьа а бус. Вlалла столовеш йоацаш предприятеш я республике. Царех я ацетонови, Карабулакера газ чаккхйоаха, «Нефтехимзапчасть» заводаш дукха кхыяраш. Паччахьалкхено общепита предприятеш хьалъяра хьахийцача средствaех 1970 шера 25 процент пайда ца эцаш йисай.

Боахама а, профсоюзни а кулгалхой теркам тlаберза беза общепита болх тоабара.

КПСС XXIV съезда а, ВЦСПС XII пленума а решенеш кхоачашъеш общепита болх тоабара дукха къахьег «Грознефть» объединене профсоюзни организацеша — аьлар пренеех къамаьл деш «Грознефть» объединене начальника заместитела нов Доронинас. Орса бурувдеттача 92 бригаде кхача кийчбара гlулакх вlаштlехьдаьккхад. Цу гlулакха оттаяь 70 вагон я бригадашка, шоай болх дика ховш бола повараш ба. Кхачан мах лакха бац. Бийсан болх беча сменашта мах боацаш бlайха кхача лоаттабу.

Юрта боахама министерства инженер - техника нов. Корнишенко дийцар общепита болх шой министерстве вlаштlехьбаккхарах. 1964 шера йиъ столови мара яцар юрта боахама министерства боахамашка, хlанз 46 я уж. Министерства дукха теркам тlаухийт общепита кадраш кийчъяра.

Общепита болх дикагlа тоабергбола гlулакхаш дийцар пренешка Наурски района «Советская Россия» совхоза профкома председатела М. К. Гусакова, столовейи ресторанийн треста инженера - техника нов. Колесниченко, кхычар.

М-Б. ЦИЦКИЕВ.

Узбекски ССР. Амурдарьягара кlоаргта Каршински аренашка Iокхаьчад хий ахийта доаккхаш дола магистральни канал. Цун езткъалагlча километре мелиораторaша хьалъю миллиард совгlа кубометр хий чухоашаргдолаш йола Талимарджански хранилище. Цул совгlа, канала йисте гlолла хьалъе езаш я Амурдарья чура 130 метр лакха айде йиш хулийтаргйолаш йола ялх йоккхий насосни станцеш.

Хlанз цхьоалагlчеи, шоллагlчеи насосни станцешка агрегаташ тохкаш латт, чугlолла канала оагlошка бетон хьоахаш боахк. Канал 200 километр дlаьха хургда.

Сурта тlа: хьалъеш латта шоллагlа насосни станци. Р. Хамидова суртМосна смв ос смоенсмвы лагlа насосни станци.

Р. Хамидова сурт.
ТАСС фотохроника.

КЪОНАЧА ЙОАЗОНХОЙ ШКОЛА

Божкха пайда лу къонача йоазонхошта шерра-шера Нохч-ГІалгІайчен йоазонхой Союза правлене вІашагІъеххача республика къонача литераторий семинаро. Бакъдар аьлча тІеххьарча, укх деношка хиннача семинара цул хьалхарчей семинарашта юкъе шин шу совгІа ха ениаяр. ХІаьта, вокх оаґІонга диллача, семинаре дакъа лаьца къона авторш, хьалхарча семинарашка дакъа лоацаш хиннчарел таьнна дукхагІа а, цунга хьежжа говзал лакхагІа йолаш а бар. Цу гІулакхо торо хиллийтар 1971 шера 25—26 ноябре хинна къонача йоазонхой республикански семинара болх дикагІа вІаштІехьбаккха.

Чулоацам кІоарга болаш озабезам боацаши яр Веднжев Ахьмаден Айдамиров Абузарен Верольский Юрен яь къонача литераторий кхоллам бувцаш хинна доклядаш. Къаьстта теркаме ладийгІар семинаре баьхкача къонача автораша РСФСР-а йоазонхой Союза правлене литконсультанта Г. А. Ладонщикова къамаьлага а, гулбенначар дехар даь, цо йийшача стихашка а. Шо-шоай дагардар дийцар семинаре къамаьлаш даьча къонача йоазонхоша а. Уж къамаьлаш тайп-тайпара хинна дале а, цхьа уйла — боккхагІа болча йоазонхошта, шоай хьехархошта баркал алар — юкъара дар кагирхоша даьча къамаьлей.

ШоллагІча дийнахь, 26 ноябре, дІаболабелар къаьст-къаьстача секцей болх. Дукха къона авторш бар нохчий меттала хиннача поэзей прозей секцешка, иштта йоккха секци хилар эрсий меттала яздеча къонача йоазонхой а. Бакъда, кІезига нах бар гІалгІай меттала яздеча литературий секце дакъа лоацаш. ХІаьта а секце болх дика чакхбаьлар дувцаш хинна йоазонш шоаш дика хиларах.

ГІалгІай метталарча секце (кулгалхой Яндиев Джамалден Ведзижев Ахьмади) дакъа лоацаш хиннача къонача йоазонхошта юкъе белгала бар Гагиев Гирихани Хашагульгов ІаьлеІ. Цар семинаре оаша стихаш уйла кІоарга йолаш, мотт шаьра болаш говза вІашагІъеххан яр. Цудухьа секце дакъалоацаш хиннача къонача автораша а, секце кулгалхоша а цІенхаштта къамаьлаш дир Гагиев Гирихане Хашагульгов Іаьлийн стихаех лаьца. Цар кхоллама чухь дикадар доагІІача бесса мога а дир, хІаьта цар балха юкъе нийслу эшамаш белгал а дир.

Семинар чакхйоалаш ше даьча къамаьлаца Нохч-ГІалгІай АССР йоазонхой Союза правлене председатела Ахматова Раисас даькъал бийцар къонача йоазонхой болх. «Шун говзал лакхъяра, шун кхетам кІоаргбара пайдане йола школа я вай семинар, — аьлар цо. — Укх семинаре мел дийцачун маІан техка а техке, шоай кхоллама балха юкъе хьолаш».

І. КОСТОЕВ.

ЦХЬАЬКХА А ІИЛМАЙ КАНДИДАТ

Дагестански пачхаьалкхен университета Іилман Совета решенегІа «Совхозаш организационно-боахама хьакъехьа чІоагІъяра ГІалгІай партийни организаце лоаттабаь къовсам (1957 — 1966 шераш)» яхача темах йолча диссертацена защита йир соахк № 26 йолча профтехучилища директора Хаутиев Албаста Джабраила.

Диссертаце автора анализ яьй республика совхозашта специализации интенсификации еча, совхозни производствана Іилмана карагІдаьнараши хьалха латта опыти юкьекхухьача, кадраш дІа-юха нийсъеча, юрташкара къахьегамхой коммунистически кхетамца кхебеча Нохч-ГІалгІайчен партийни организацеша баьча балха.

Укх деношка Москвера ВАК-о хоам баьб диссертаци чІоагІъярах.

М. ПЛИЕВ.

КЕРДА КНИЖКАШ

Укх деношка арадаьннад Нохч-ГІалгІай АССР писателий союза правлене «Лоаман Іуйре» яха альманах. Цу тІа я Осмиев Хьамзата «Уйлай фусам я хьо, дог», «Ахархочун кулгаш», «Ильич волча» яха. Кодзоев Тимура «ГІишлонхой Іуйре» яха стихаш, Шадыжев Бориса «Плаксимаца вІашагІкхетар», Галаев Хьасана «Нийса цхьа шу даьлча» яха дувцараш. Хашагульгов Іаьласи Чахкиев СаІиден бераштa язъяь произведенеш, кхыдола йоазош.

Иштта Нохч-ГІалгІай книжни издательствас кепа а теха арадаьккхад Костоев Іалихана яздаь «Замал теш» яха книжка. Дукхача шерашка гІалгІай художественни литература тохкаш доашхаш автора баь болх ба из. Цунна юкъе яхай Базоркина, Сеиева, Бокова, Озиев Салмана, Чахкиев Капитона, Плиев Махьмад СаІида, Албаков Джабраила творчествах лаьца статьяши рецензеши.

ГІалгІай художественни литература дезаоаша дукхача безамца дешаргда уж книжкаш.

Ю. ЮСУПОВ.

ДАЬЙ НОВКЪА

Даьхе, ший халкъ дукхадезаргдолча уйланца советски саг хьалкхевар — лоархІаме дехкар.

МалгІабика района дуккхача школашка кийчдаь да тІема сийлен цІенош е уголокаш, иштта тІема-патриотически темана хетаяь витринаш, стендаш, альбомаш, выставкаш, вІашагІъехк тІема-массови литература библиотечкаш, «Звезда», «Советски патриот» яхача газеташта яь витринаш, кхыяраш. ТІема-патриотически кхетам балара чІоагІа уйла тІайохийт № 18, 6, 13 йолча юкъерча школашка. № 6 йолча юкъерча школера тІема сийлен уголок районе эггара дикагІа я гулъяьча материала чулоацамга диллача а, хІаьта иштта кийчъярга диллача а. Укхаза хьожка отталаь да Советски Союза масса мІингера кхахьийта Сийлахь-боккхача Октябра, граждански Даьй-мехкен тІемий ветеранийн сурташи дагадоагІарашн, Сийлахь-боккхача Даьй-мехка тІем тІа дакъа лоацаш хиннача вай мехкахосех йола материалаши.

Шоай кулгашца бераша хьаяь тІема сийлен уголок хІара шера кердайоахаши. Материалаш дукхагІа ІотІаетталуши я. Экспонаташ стендаш тІеи альбомаш тІеи дІанийсъяьй. Шера я цар тематика. Къаьстта дег чу ювш стендаш: «Даьй наькъашка гІолла», «МалгІабик лораеш хиннабар уж», «Из вай школе дешаш хиннав» (№ 6 йолча школе деша ваьгІача МалгІабика юхе тІом латташ вийнача Мордвинов Володях — разведчиках). Юххера а, тІема сийлен уголока чу я советски художникаша вай сийлахьча тІемахошта хетаяьча репродукцех латта картинни галерея. Школерча ВЛКСМ комитето тІема сийлен уголоке экскурсеш ю, къонахчала уголокаш ю укхаза уголоке гулъяьча материалах пайда а эцаш.

Хьехархошен дешархошен чакхбаьккха болх бахьан долаш школе белггалара традицеш вІаштІехьъяьннай патриотически кхетам балара гІулакхa. № 6 йолча школерча дешараша лораду город МалгІабик лораеш боабаьча тІемахой кашамаш, цу хана город лораеш лаьттарашна каьхаташ дІа — юха кхухьийт, царех цхьабараша вІашагІкхеталга вІаштІехьдоах. Даьй-мехка тІема турпалий биографеш Іомаю, советски тІемахой вахар Іомаду.

ЧІоагІа уйла тІайохийт дешархоша шоай республика, городa, школа истори омадара. 30-ча шерашкара МалгІабик — уж да михо теркадеш лаьтта чаьтараш. 30-ча шерашка берригача мехка гІолла чакхъяьлар из цІи. Доагор га тоъаш чІоагІа халача эттаяр къона советски республика, цудухьа мехкдаьтта доалла керда район, хьаеллара Іалаьмате чІоагІа уйла тІайохийтар партеи правительствaи. Цудухьа городера бераш хІанз хьеж юххьанцара цІенош хьал мишта даьд, царна хов тха город немецки гІаьрахоех лорааьраш малаш ба. ХІара классни кулгалхочо шийн дешархошта задани тел МалгІабик лораьрехь—байнарех а, дийнабарех а—материал гулъе.

Иштта лехарах коралаьд МалгІабик лораеш лаьттача дукхачар адресаш. Царех ва Тернопольски областа города Шумска прокурор Снитко Николай Иванович, Ленинградес Евгений Иванович Осипов, 2-ча ранга военни лор хинна г. Свердловскера Долгопол Петр Иванович.

Школа 30 шу дизара хетаяьча сайрене № 6 йолча школа дешархой вІашагІкхийтар граждански тІема ветеранаца З. В. Кардальскеца. Цо дийцар Советски Іаьдал бахьан долаш лоаттабаьча къовсамах, шийна В. И. Ленин бІаргавоврахи цун къамаьлага ладувгІарахи. ЧІоагІа уйла тІайохийташ ладийгІар дешархоша Серго Орджоникидзех лаьца Кардальске даьча къамаьлага, 97 дийнахь хьалъяь яьнна № 6 йолла школа хьал мишта яьй цо дийцачунга.

ТІема патриотизмо дисциплина йолаш хулийт дешархой, уж дешарах дикагІа кхетара аьттув боакх. Вай ханарча действительносто дехкарийла ву вай кагирхой сентиментальни уйлашца а ца кхебеш, вай даьй тІема традицешка хьалкхебе.

Дебий-Юртарча № 14 йолча бархІ шера школа дешархоша чІоаттІа оарцагІбаьнна гулъю школа гаьна доашаш доаллача вежарий каша дІабехха боахкача Даьй-мехка тІема тІа лаьттача салтехи эпсарехи йола материал. ТІом латтача хана тІема госпиталь хиннай укхаза. Материалаш лехарий девиз — «Цхьаькха вицваьваг, цхьаькха хІама дицлалийтадац». Иштта дешархоша письмош кхахьийтараша юхакхухьийт хІанз школе письмош, сурташ, байнараша тІеххьара яздаь письмош.

Бакъдар аьлча, тІема-патриотически кхетам баларо лерхІар лакхе белгалъяь мероприятеш чакхйоахилга хинна Іац. Урокаш тІа йохк цун лардаш хьехархоша дешархошта вай Даьхен селханара сийлахь гІулакхаш а довзийташ. Школашка тІема-патриотически кхетам луш беш болча берригача балхо новкъостал ду тхона Даьхен бизза бола патриоташ хьалкхебе.

А. АЛИРОЕВ,
МалгІабика горОНО инспектор.

1941 шера 30 сентябре Москвана гаргаяьхкача гитлеровски полчишаша генеральни наступлени йолайир из дІалаца дагахьа. Халача хьалашка оборонительни тІом беш бар вай бІу.

В. И. Ленина цІерагІча Московски Краснознаменни тІема-политически училища курсантий 60 сагах латтача вІашагІтехача батальоно 32 стрелкови дивизе тІемахощен 18, 19, 20 танкови бригадай танкисташцен цхьана гІоръяьннача Бородински аренна тІабогІа никъ биййхар моастагІчІоа 5 декабре.

Москвана юхе гитлеровцаш бохабаьчул тІехьагІа тІемахой-курсанташ, училище йисте а яьккха, тайп-тайпарча фронташка тІом беш хилар. ХІаьта царех Берлине кхаччалца тІом беш бахараш хІанз а шоай тІема гІулакх дІахо деш ба.

РСФСР культура Министерства даьча заказагІа художника Н. И. Дрючина Бородино тІема сийлен Музейна картина яздаьд — «Ткъаь итт шу даьнначул тІехьагІа» яха групповой портрет. Цу картина тІа хьахьскхад инарал К. Ф. Телегин, Московски тІема округа ТІема Совета член В. И. Ленина цІерагІча тІема-политически училища курсанташца — 1941 шера октябре немецко-фашистски гІаьрахошца баьча бородински тІем тІа дакъа лаьцарашца вІашагІкхетар.

СУРТА ТІА: художник Н. И. Дрючин (аьттехьа) хьалха хиннача курсанташца латт ше яздаьча картинана хьалхашка. Аьрдехьара аьттехьа: электротехнически промышленноста Министерства воккхагІвола инженер Д. И. Хатченков, Москверча цхьан проектни института отдела начальник А. С. Гаврин, СССР финансай Министерства Ингосстраха отдела начальник В. С. Монахов, СССР МВД болхло С. Лобашевский, СССР Министрий Советерча кепайоазонна йолча комитета отдела начальник Н. Г. Мороков.

В. Егоровей, А. Стюжинен сурт.
ТАСС фотохроника.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

ХЬАЖАР ДІАДОЛАДЕННАД

Селхан Гудермесски районе дІайоладеннай Нохч-ГІалгІай культура Министерствон профессиональни союзий областной советон чакхдоаккхача художественни самодеятельноста IX республикански хьажара хьалхара тур. Новогрозненски поселкен района юрташкея 25 декабре чакхъяргья хьажара хьалхара тур, хІаьта г. Гудермеса художественни самодеятельноста ерригача коллективаша шоай искусство бахача наха дІахьоккхаргья машеннаькъа. В. И. Ленина цІерагІча клубе цхьайтталагІча декабре.

Хьажаре дахьалоацаш хургба болхлой, гІулакхера нах, колхозхой, профессионально-техничeски училищай дешархой.

Хьажара кийчо еча хана городской культура отдело доккха новкъостал дир дуккхача клубий, культура ЦІенойн творчески коллективашта. Ишхой-Юртарча. Белоречьерча культура ЦІеношка болх бе хьожабаьбар шоай болх дика бовзаш бола художественни кулгалхой. Халхархой коллективай кулгалхоша халкъа творчества республикански ЦІагІа квалификаци лакхЪяра курсаш чакхъяьхар.

Товбала болабелар дуккхача художественни самодеятельноста коллективай болх, масала, Истисурча, Белоречьерча, Энгель-Юртарча, Новогрозненски поселкерча культура учреждентешка. Цул совгІа шийн тайпара репетици хилар самодеятельни артисташта республикански телефестивале дакъа лацар а.

ХІаь культура ЦІеноша, клубаша, предприятеша, юкъерчеи специальнии дешара заведенеша культура городской отделе хьачуеннай шо-шоай выступленей программаш.

М. РАШИДОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

2 декабрь

10.00 — Передачей программа. 10.05 — Кердадараш. 10.15 — ЗІамигача бераштa! 10.45 — «Доктор Айболит» яха фильм-балет. 11.50 — Са пятилетка. Юкъерча Урала инструментальщикех йола телевизиони очерк. 12.05 — «Эфире къонал я». 13.20 — Кердадараш. 16.55 — Передачай программа. 17.00 — Классически кІалто. Харгах яхь. «Красный молот» завода спорта Дворецера трансляци. 17.50 — Телевизионни кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 18.10 — Киножурнал. 18.20 — Бераштa «Сахарный диабет» яха лора беседа. 18.30 — Миллионий ленински университет. Іилман-технически прогресса ларда тІа общественни производства луш бола пайда лакхбалар. 19.00 — Къонабарий оазаш. Литературни передача. 19.20 — Дунен халкашта юкъера обозрени. 19.35 — Шовна бераш. 19.45 — Передачай программа. 19.50 — Хоккеях йола СССР чемпионат Воскресенскера передача. 21.15 — «Ха». Информационни программа. 21.45 — Телевизионни фильмай ерригсоюзни фестивала фильмаш-лауреаташ. «Берига пачхаьа го» яха художественни фильм (кхоалагІа сери). 22.45 — «Самукъане байташ». Шедрина ашарех дола фильм-балет. 23.05 — Кердадараш. Передачай программа.

3 декабрь

10.00 — Передачай программа. 10.05 — Кердадараш. 10.15 — Бераштa. Къонабарий творчество. Художественни самодеятельноста концерт Ташкентера передача. 10.45 — «Похищенный» яха художественни фильм. 12.45 — Кердадараш. 16.50 — Передачай программа. 16.55 — Кердадараш. 17.05 — Бераштa. Выставка Буратино. 17.30 — «Котало» яха телевизионни альманах. 18.00 — Сийна догор кхаьчад юртарча цІагІа. 18.15 — Халкъа йола демократи. СССР конституце Денга (нохчий меттала). 18.35 — Телевизионни кердадараш (гІалгІай, эрсий меттала). 18.55 — Хоамаш, реклама. 19.00 — Дунен халкъашта юкъера программа. 19.40 — «Музыкальни истори» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Останкинера дезача Ден сайре. 22.45 — «Из спорт я» яха документальни фильм. 23.15 — Кердадараш. Передачай программа.

РАДИО

2 декабрь

6.30 — «Юртара вахар» (гІалгІай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Хаоттам. 7.20 — «Грозненски рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор». 7.28 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Парте съезда соцамаш кхоачашде «Фу дувц итогаша» яха передача (нохчий меттала). 9.15 — «Коммунисташ къахьегамхой вІаштІехьа боахараш ба» яха передача (эрсий меттала). 9.30 — Советски эскара бІухьой зарнаех дола концерт. (нохчий меттала). 16.00 — «Къона тІехье» (нохчий меттала). 16.15 — Доллара школа (эрсий меттала). 16.20 — «Спортивни орбита тІа» яха радиожурнал (эрсий меттала). 16.50 — Ашареш. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.14 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.27 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).

3 декабрь

6.30 — «Юрта Іуйре» (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Хаоттам. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — «Социализма мехкашка» яха беседа (гІалгІай меттала). 8.40 — Ашараш. 8.45 — «Партийни организаци социалистически яхьо пайда балари» яха передача (нохчий меттала). 9.15 — «Атаман Фролова». «Революце лячаш» яхача Дмитрова книжка тІара дакъа (гІалгІай меттала). 9.30 — Нохч-ГІалгІай ашарий концерт (гІалгІай меттала). 16.05 — Микрофона хьалхашка я Нохч-ГІалгІай телевиденен радиовешанен инструментальни ансамбль а солисташ а (нохчий меттала). 16.30 — КПСС XXIV съезда соцамаш кхоачашде. «Района таханен кхоанен» яха передача (гІалгІай меттала). 16.45 — «Хьона дагадоагІий, новкъост?...» (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.14 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.27 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).

Доазол дехьара

ДОТТАГІАША ВІАШИ ЛЕЛАДУ ГІУЛАКХАШ

БУДАПЕШТ. 30 ноябрь. (ТАСС). 23 ноябре денз 29 ноябре кхаччалца укхаза хилар СЭВ радиотехнически электронни промышленноста хьакъехьарча массазарча комиссе 19 совещани.

Заседанена юкъе дакъалоацаш хилар НРБ, ВНР, ГДР, ПНР, СРР, СССР, ЧССР делегацеш.

СЭВ-ай СФРЮ правительствашен юкъе яьча совета органий балха юкъе Югослави дакъалоацаш хургхиларах йолча соглашенега хьежжа комиссе заседанена юкъе дакъалоацаш я СФРЮ делегаци а.

Комиссе заседанена юкъе дакъалоацаш хилар Куба викалаш, наблюдателаш а болаш.

Комиссе ниис а йир, кхы тІа хІама тохаш хьал а йизар СЭВ членаш хулача мехкаша вІаши леладу гІулакхаш дІахо кІоаргдарен эргадаьха тоадарен, СЭВ XXV-ча сессе СЭВ членаш долча мехкий социалистически экономически интеграци дегІайоалаяра комплексни программа заданешка хьежжа укх гаргарча массехк шера комиссе бергболча балха программа.

Заседанена юкъе дакъалоацаш хиннараша тІаийцар 1972 шера комиссе бергболча балха план, иштта цхьайолча радиотехнически еким электронни изделий производствана специализации коопинированнии яра хьакъехьара материалаши предложенеши.

Заседани хилар барт болаш, цІенча дег чура вІаши гІулахаш леладеш, Імерза, дувцар вІаши кхетадеш.

Копенгаген — Дание столица.
С. Преображенскен А. Катковен сурт.
ТАСС фотохроника.

ИНДЕ ПРАВИТЕЛЬСТВА ЗАЯВЛЕНИ

ДЕЛИ, 30 ноябрь. (ТАСС). Инде правительства официальни викало хьакхайкадаь махиллара, Малхбоалеп. Пакистане, Балургхата яхача районе индийско-пакистански доазонна кхо-пхи километр гаьна, 27 ноябре денз индийски пакистански эскараш та юкъе тІом латт. Индийски эскар доазол дехьадаланза Іе йиш йоацаш хилар пакистански эскаро еттача йоккхийча топех Малхбузен Динаджпур яхача округе доазонца бахача наьха пункташ лораяр духьа.

Официальни викало иштта хоам бир Балургхата яхача районе пакистански эскаро тІема юкъе танкаш йоалаяь хиларах, цуша индийски эскара оборонительни позицешта кхерам тІа а тоссаш.

ВАРШАВСКИ ДОГОВОРА ЮКЪЕ ДАКЪА ЛОАЦАЧА ПАЧЧАХЬАЛКХЕНИЙ КХЫЧА МЕХКАШЦАРЧА ГІУЛАКХИЙ СОВЕЩАНЕХ

ВАРШАВА, 30 ноябрь. (ТАСС). Тахан Варшаве хьайиллар Варшавски договора юкъе дакъалоацача паччахьалкхений кхыча мехкашцарча гІулакхий министрий совещани. Совещани яьй кхерамзлени вІаши гІулакхаш леладарен дешай хьакъехьара Европа юкъара совещани гулъяра еча кийчонца ювзаенна йола проблемаш ювцара.

Совещанена юкъе дакъалоацаш ба кхыча мехкашкарча гІулакхий министраш: Болгара Халкъа Республика — И. Башев, Венгерски Халкъа Республика — Я. Петер, Германски Демократически Республика — О. Винцер, Польски Халкъа Республика — С. Ендиховский, Румынски Социалистически Республика — К. Мэнеску, Советски Социалистически Республикай Союза — А. А. Громыко, Чехословацки Социалистически Республика — Я. Марко.

Совещанена юкъе дакъалоацаш ба иштта кхыча мехкашцарча гІулакхий министрий заместителаш, советникийи экспертийи группаш.

СЕНАХ ЯЗДУ ДУНЕН ГАЗЕТАША

Доазол дехьарча прессас гургйолча моттигашка араіаьхад КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева ФРГ вице-канцлерн кхыча мехкашцарча гІулакхий министр вола В. Шеели тІаэцарах дола хоамаш. Газеташа белгалдоакх СССР-ай ФРГ-ей юкъерча отношеней керттерча проблемайи дунен халкъашта юкъерча цхьадолча актуальни дешайи хьакъехьа вІаши дагабалар безаме чакхдалар.

Доазол дехьарча газеташа дІадовзийт В. Шеелца, хІаьта иштта американски хІама леладеча нахаца СССР Министрий Совета Председатела А. Н. Косыгина, хинна къамаьлаш. СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Н. В. Подгорне Египта Іарбий Республика премьер-министра заместитель Мухьаммед Абдель Кадер Хатем тІайийна хилар.

Социалистически содружества мехкий прессас дІадовзийт Чехословаке викалий органашка дукха ха йоацаш хинна хоржамаш, хоржамий итогаш чехийи словакийи халкъий Чехословаке Коммунистически партех бола тешам, КПЧ XIV-ча съездо оттаяь чуреи арахьарен политика могаеш хилар белгал а йоаккхаш. «ЧССР-е хиннача хоржамашен цар результаташен хьахьокх чехословацки халкъо Къаман фронта программа хьаллоацаш хилар, цуна цхьана хьалха лелаеш бола низ болча Чехословаке Коммунистически парте политика а», — язду «Трибуна люду» яхача варшавски газето. Чехословаке социалистически общества цхьоагІон консолидации чІоагІъяларах лаьца дувц «Непсабадшаг» яхача венгерски газето.

Москве кулгаш яздаьча 1972 шера йолча товарооборотах йолча советско-польски протоколах шин мехка юкъера вІаши леладу торгово-экономически гІулакхаш дегІадоаладеш баьккха кхы цхьаькха гІа лерхІ варшавски газеташа.

Индокитаера хьал дувцаш, парижски «Юманитес» белгалдоакх американски командоване хьалхле а лелаеш. США авиаце хьал а лоацаш йола Камбодже сайгонски эскар чІоагІа чухьелхар, хьалхагІа яь агрессивни операцеш а санна, дохар.

Американоизраильски вІаши леладу гІулакхаш дувцаш, «Дейли телеграф» яхача английски газета тІа вашингтонски корреспондента язду, Израила премьер-министр Голда Меир США йоацаш хилара керттера маІан да Израила кхы а «Фантом» яха истребителаш-бомбардировщикаш яха гІертилга, яхаш.

Уругвае хинна дерригъюкъара хоржамаш дувцаш дуккхача Латински Америкаи кхыча доазол дехьарчеи газеташа йоах шеррача фронте вІашагІкхийттача мехка прогрессивни наха дикка толам а баьккхаб, лоархІаме политически низ хинна чІоагІ а беннаб.

Малхбузен кепайоазоно ювц валютно-финансови дешай хьакъехьа керттерча капиталистически итт мехка министрий Риме хинна совещани. Дуккхача газеташа, царца парижски «Эко», «Орор», «Паризьен либере» а долаш, лерхІ цу совещанена хІанз Малхбузе эттача валютно-финансови кризиса кІалхара валара никъ карабоагІаргбоацаш.

Токийски газеташа хоам бу тахан японски къахьегамхошеи демократически организацешеи Окинавах долча деша хьакъехьарча японо-американски соглашенена духьал еча забастовкех, митингех, демонстрацеех. Окинаве бахача наха, дерригача японски халкъо дІалех Окинава Японена юхаялар, цига американски ракетно-ядерни базаш а хургйоацаш.

(ТАСС).

Декабрь беттара хаоттам

Дуккхача шерашка даьхача метеорологически хьемех укх тайпарча метеорологически хьалашца белгалбоал декабрь бутт Нохч-ГІалгІай АССР территоре тІа. Фегара температура бетта юкъера лаьрхІача территоре доккхагІдолча даькъа тІа 0—2 градус шелал йолаш хул. Фегара температура эггара дуккхагІа йІоахъеннача хана 25—27, эггара дуккхагІа шелъеннача хана 27—29 градус йолаш хила тарлу. ХІаьта, хІара шера яхар мо, фегара температура эггара чІоагІагІа шелъеннача хана 13—16 градус хулаш хиннай массеза. Дуккхача шерашка эйча белгалъяьнна бетта юкъера йоачаш 14—33 мм я. Йоачаш йола деноош 8-гара даьнна 12-нега кхаччалца хул.

СССР Гидрометцентро беча хоамагІа, укх шера Кавказа Малхбоалехьарча даькъа тІа бетта юкъера температура фега 0—3 градус шелал йолаш хургья, вешта эьлча хила йоаггІача боараме.

Хьалхара итт ди эггара дІайхагІа хила тарлу. Фегара температура лакхлургья бийсашка хьалхарча пхе дийнахь — 2—6 градусагара шоллагІча пхе дийнахь 0+5 градусагара + 6+12 градусагара 0+5 градусагара + 6+12 градусага кхоачашн.

ШоллагІча итт дийнахь фегара температура бийсашка — 4 — 9 градус, деношка — 1 — 6 градус йолаш, итт ди юкъедахача хана бийсашка — 10— 15 градус, деношка — 3 — 7 градус йолаш шийла хургья.

КхоалагІа итт ди долалуча юкъе фегара температура юха а айлургья бийсашка — 12 — 17 градусагеи деношка — 4 — 9 градусагеи кхоачаш, цу итт денах юхедисача вокх деношка фегара температура бийсашка 0+5 градус, деношка +6+11 градус хургья. Республика лоамаи районашка бийсашка — 1— 4 градус, деношка +2+6 градус хургья.

Бетта юкъера лаьрхІача йоачаш 40—50 мм (боарамал тІех) хургья.

Бетта керте дукхагІча хана кхаьла, юкъ-юкъе догІен лоам вІашагІъувш йоачаш хила тарлу. ШоллагІчеи кхоалагІчеи итташ деношкен бетта тІеххьарча пхе дийнахьи каст-каста дохк а увттаргда, цхьацхайолча моттигашка ша а будларгба. ДукхагІча даькъе малхбузехьарен къилбаседа-малхбузехьарен секунде 5—10 метр, юкъ-юкъе 15—20 метр, шоллагІча итт дийнахь малхбоалехьара 3—7 метр чІоагІа хьекхаргба мух.

Тахан республике гІоллен Грозненмохкаш йолаш, лоадама йоачан йоацаш, делкъелца йолча юкъагІа цхьацхайолча моттигашка дохк доаллаш, къулбехьара гІаьххьача боараме мух хьекхаш ха хила а фегара температура республике гІолла 4—9, Грозне 6—8 градус йІовхал йолаш хила а тарлу.

ДІахорча шин дени шин бусе кхаьла, юкъ-юкъе екха а екхаш, лоадама йоачан а йоацаш, малхбоалехьара гІаьххьача боараме мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсашка 3 градус йІовхалга кхоачаши деношка 5—10 градус йІовхал йолаши хила а тарлу.

Метеостанци.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный-51, 364051 Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам.— 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен, культурам, промышленностен отделий — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделей бухгалтерен — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Револющ проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный-51, 364051, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам редактора—3-39-11; ответственного секретаря—3-34-38; отделов партийной жизни культуры и промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства—3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84

СФ05279. Заказ № 10346.